

Fattigdom trækker spor ind i voksenlivet

Tema: Fordeling & Levevilkår 2017

Fattigdom trækker spor ind i voksenlivet

Fordeling & Levevilkår 2017

ARBEJDERBEVÆGELSENS ERHVERVSRÅD

Udgivet af

AE - Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Reventlowsgade 14, 1. sal

1651 København V.

Telefon: 33 55 77 11

E-mail: ae@ae.dk

www.ae.dk

Ansvarshavende redaktør

Direktør **Lars Andersen**

Redaktion

Kommunikationschef **Mikkel Harboe** – Kommunikationskonsulent **Sarah Steinitz** –

Sekretariats- og kommunikationsmedarbejder **Malene Michelsen**

Hovedforfattere

Analysechef **Jonas Schytz Juul** - ErhvervsPhD **Mikkel Høst Gandil**

Derudover har følgende bidraget

Stud. polit **Solveig Prag Blicher**

April 2017

Omslag: **Kristian Eskild Jensen - Tombola**

Indhold

Forord

4

TEMA: FORDELING OG LEVEVILKÅR

1	Kapitel	Rekordhøj indkomstfremgang i toppen	5
		Polariseringen tager fart efter krisen	6
		De 10 pct. rigeste har nu samme indkomstandel som de 40 pct. fattigste	8
		Store geografiske indkomstforskelle i Danmark	10
		De rigeste områder slår indkomstrekord – de fattigste oplever fald	12
		Størst indkomstforskelle i Hovedstadsområdet	13
		Indkomstforskelle Østjylland omkring Århus	14
		Polariseringen af Danmark går stærkt i disse år	16
2	Kapitel	Fattigdommen er mere end fordoblet siden 2002	17
		Fattigdommen er mere end fordoblet siden 2002	17
		Afskaffelsen af fattigdomsydelser reducerede børnefattigdommen	19
		Stor kommunal forskel på udbredelsen af fattigdom	21
		Hvert 20. barn i København, Lolland og Slagelse er under fattigdomsgrænsen	23
		Regeringens fattigdomsydelser vil få børnefattigdommen til at stige voldsomt	25
3	Kapitel	Børn fra fattige boligområder tjener mindre som voksne	27
		Stor forskel på de danske boligområder	28
		Flere personer fra områder med stærk arbejdsmarkedstilknytning er selv i job	29
		65.200 kr. til forskel på at vokse op i forskellige boligområder	31
		Både familiebaggrund og boligområde spiller ind	32
		En opvækst i ghettoen trækker spor ind i voksenlivet	35
		Opdelingen af Danmark skal imødegås	37
		Bilag	39

Forord

Uligheden stiger. Det er ikke kun et resultat af, at de rigeste bliver rigere. Siden krisen har de fattigste danskere oplevet en decideret tilbagegang i indkomsten. Faktisk har alle grupper i samfundet, med undtagelse af de allerrigeste, haft en rekordlav indkomstfremgang siden 2010. Indkomsten er bragt i vejret for den rigeste procent af danskerne, som har oplevet en rekordhøj indkomstfremgang siden krisen. Deres indkomst er efter skat vokset reelt med knap 240.000 kr. Til sammenligning har en dansker i 5. decil, dvs. nogenlunde midt i indkomstskalaen, fået knap 5.000 kr. mere mellem hænderne.

Mens de rigeste bliver rigere, så bliver der samtidig flere fattige. Fra 2002 til 2015 er der sket en fordobling af fattige danskere, så der i dag er omkring 45.000, der lever under fattigdomsgrænsen. Ca. 8.500 af disse er børn. Og børnefattigdommen vil stige de kommende år. Regeringens egne tal viser, at kontanthjælpsloftet og 225-timersreglen næsten vil fordoble antallet af fattige børn i Danmark. Det er meget problematisk, eftersom fattigdom i opvæksten har stor indflydelse på både børnenes ve og vel, og deres fremtidsudsigter som voksen.

Skellet mellem de rigeste og fattigste trækkes skarpt op, når man ser på Danmarks kortet. På øerne og i provinsområderne er der flere fattige, og indkomstudviklingen er bestemt ikke prangende. Det samme gælder vestegnskommunerne og ghettoområderne i København, Odense og Århus. I landets fattigste postnummer, Odense NØ, er indkomsten efter skat 4 gange lavere end i Klampenborg, som er det rigeste postnummer.

Den geografiske polarisering af landet er ikke uproblematisk. Der er en klar sammenhæng mellem det område, man vokser op i, og hvordan man senere klarer sig som voksen. Der er i gennemsnit en forskel i lønindkomsten på 65.200 kr. som voksen mellem dem, der er vokset op i hhv. de rigeste og fattigste boligområder i Danmark. Det meste af denne forskel hænger sammen med, at børnene kommer fra forskellige familiebaggrunde. Men selv når man tager højde for familiebaggrund, er der stadig en forskel på 15.000-20.000 kr. i årslønnen som voksen på at komme fra de rigeste og fattigste boligområder.

Historisk har Danmark vundet på at være et lige land. Vi er et af de rigeste samfund i verden, og et af de samfund, hvor den sociale mobilitet er størst. De tendenser, vi ser nu, peger i den forkerte retning. Det er bydende nødvendigt, at vi sætter ind for at bremse den stigende ulighed, får knækket fattigdomskurven og tager fat på at skabe de bedste rammer for, at børn fra Tingbjerg og Klampenborg får så lige muligheder som muligt.

1 KAPITEL

Rekordhøj indkomstfremgang i toppen

Siden 2010 har vi været vidner til en ny tendens i Danmark. Det er ikke længere blot de rigeste danskere, der bliver rigere – de fattigste oplever en decideret tilbagegang i indkomsten. Før i tiden så vi, at alle oplevede stigende indkomster. Men de seneste år har den rigeste procent haft en rekordhøj indkomstfremgang, mens alle andre i samfundet haft en rekordlav fremgang. De fattigste har endda haft et fald i indkomsten. Geografisk set har indkomsterne i de rigeste områder i Nordsjælland slået rekord, mens de fattigste områder står i stampe. Uligheden tager til i disse år.

I løbet af de seneste 15 år er forskellen mellem rig og fattig blevet markant større. På 15 år har de 10 pct. med de laveste indkomster haft en real stigning i deres gennemsnitlige indkomst efter skat på 2.900 kr. svarende til en samlet vækst på 3,3 pct. Ser man på den ene procent, som har de højeste indkomster, har de i den samme periode haft en real indkomstfremgang på samlet 460.000 kr. efter skat. Det svarer til en fremgang i indkomsten efter skat på 35 pct. Den rigeste procent har nu en indkomst efter skat på 1,4 mio. kr. i gennemsnit, mens de 10 pct. med fattigste har en indkomst på godt 90.000 kr.

① De sidste 15 år er forskellen mellem rig og fattig blevet markant større i Danmark

I tabel 1 er indkomstudviklingen vist i deciler. Befolkningen er således inddelt i 10 lige store grupper efter størrelsen af indkomsten. 1. decil er de 10 pct. med de laveste indkomster, og 10. decil er de 10 pct. med de højeste indkomster. I tabellen er 10. decil yderligere opdelt i to grupper: Den rigeste procent og "de næstrigste". "De næstrigste" er de 9 pct. af befolkningen som tilhører 10. decil uden at være blandt den allerrigeste procent. Af tabel 1 fremgår det, at jo højere indkomst man har, desto højere har indkomstfremgangen også været i de sidste 15 år. Både opgjort i kr. og opgjort i procent.

① Jo højere indkomst, desto højere indkomstfremgangen

Udviklingen betyder bl.a., at mens den rigeste procent i 2000 havde en indkomst efter skat, der var 11 gange så stor som de 10 pct. fattigste, så har de i 2015 en indkomst, der er næsten 16 gange større end de 10 pct. med lavest indkomst.

① Den rigeste pct. har 16 x højere indkomst end de 10 pct. fattigste

Tabel 1. Udvikling i indkomster fordelt efter indkomstgruppe, faste priser

	2000	2015	Vækst	Relativ vækst
		1.000 kr.		Pct.
1. decil (10. pct. fattigste)	87,6	90,5	2,9	3,3
2. decil	123,4	142,2	18,8	15,3
3. decil	142,8	167,8	25,0	17,5
4. decil	161,4	190,4	29,0	17,9
5. decil	179,0	214,5	35,6	19,9
6. decil	196,8	239,9	43,2	21,9
7. decil	216,9	268,8	51,9	23,9
8. decil	242,0	304,9	62,9	26,0
9. decil	278,6	358,2	79,6	28,6
Næstrigste	367,4	495,2	127,8	34,8
Rigeste pct	972,0	1.430,9	458,9	47,2

Anm: Opgjort på husstandsækvivalerede indkomster. Faste 2017-priser opgjort med forbrugerprisudviklingen. Kun personer med positiv ækvivaleret disponibel indkomst er med.

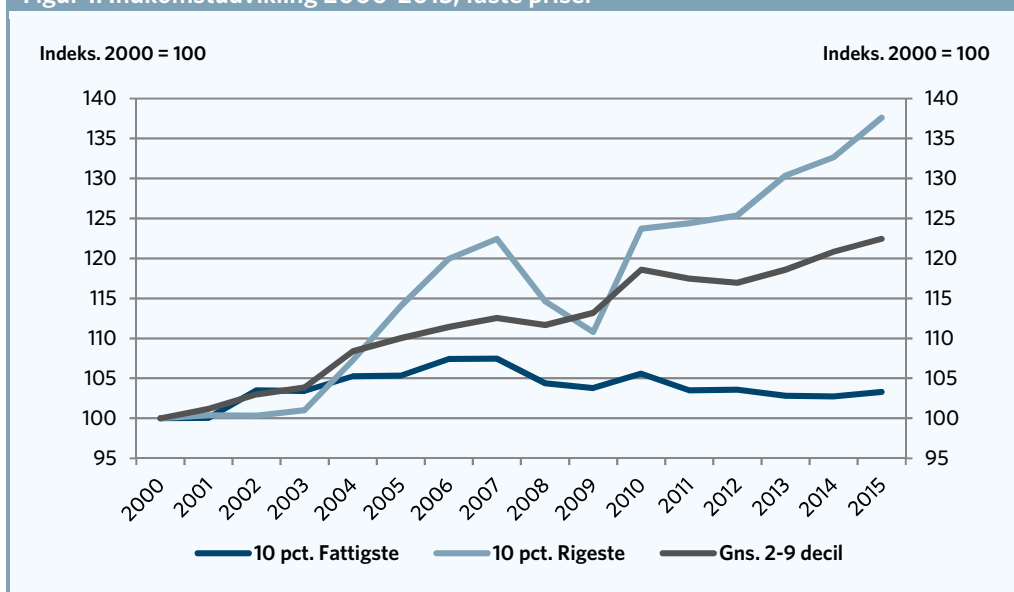
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Polariseringen tager fart efter krisen

I figur 1 er indkomst udviklingen fra 2000-2015 vist. I figuren er indkomsterne indekseret således, at man kan sammenligne udviklingen, men ikke niveauerne af indkomsterne. Af figur 1 ses det, at de 10 pct. rigeste havde en stor real indkomstfremgang frem til 2007, hvorefter indkomsterne faldt. Fra 2009 og frem har de 10 pct. rigeste dog haft en meget kraftig indkomstfremgang. Modsat har de 10 pct. fattigste haft faldende indkomster siden 2010.

① Siden 2010 har de fattigste haft faldende indkomst, mens de rigestes indkomster stiger markant

Figur 1. Indkomst udvikling 2000-2015, faste priser

Anm: Opgjort på husstandsækvivalerede indkomster. Faste 2017-priser opgjort med forbrugerprisudviklingen. Kun personer med positiv ækvivaleret disponibel indkomst er med.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

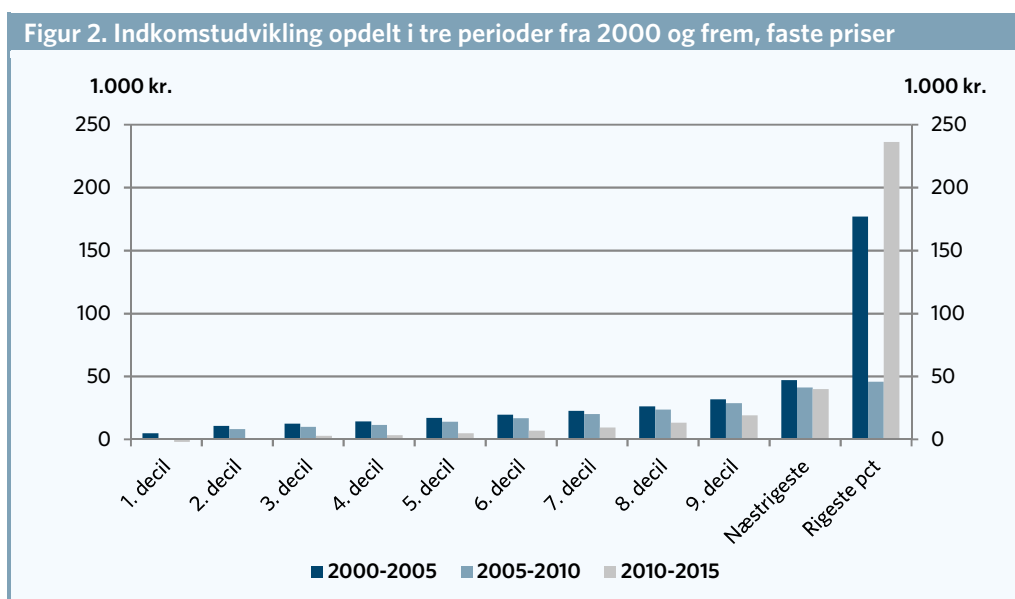
Udviklingen fra 2000-2015 består af meget forskellige perioder. I figur 2 er indkomstudviklingen opdelt i 3 perioder. Her ses det, at den rigeste procent har haft størst indkomstfremgang i perioden 2010-2015, hvor indkomsten efter skat er vokset reelt med knap 240.000 kr. Det er mere end indkomsten voksede for den rigeste procent i perioden 2000-2005 og 2005-2010 tilsammen.

① Rekord indkomstfremgang for den rigeste procent. Knap en kvart mio. mere på 5 år

Den rigeste procent har oplevet rekordhøj fremgang de sidste år. Samtidig har alle andre grupper i samfundet oplevet en rekordlav indkomstfremgangen

Ser man på alle andre indkomstgrupper, så har de oplevet den mindste indkomstfremgang i perioden 2010-2015. Så mens den rigeste procent har oplevet rekordhøj indkomstfremgang siden 2010, så har indkomstfremgangen været rekordlav for alle andre indkomstgrupper efter 2010. Ser man på de 10 pct. fattigste, så har de oplevet et reelt indkomstfald på 2.000 kr. siden 2010, og 2. decil har haft reelt stagnerende indkomster siden 2010.

① Alle undtagen den rigeste pct. har oplevet en rekordlav indkomstfremgang de sidste 5 år

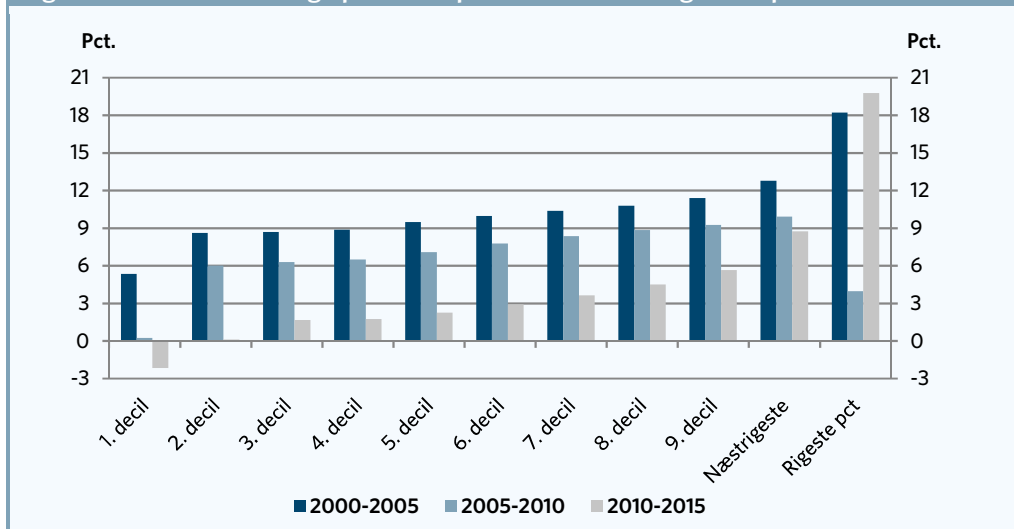

Anm: Opgjort på husstandsækvivalerede indkomster. Faste 2017-priser opgjort med forbrugerprisudviklingen. Kun personer med positiv ækvivaleret disponibel indkomst er med.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

I figur 3 er indkomstudviklingen vist i procent. Af figuren ses det tydeligt, at mens den rigeste procent har oplevet den største indkomstfremgang siden 2010, så har alle andre grupper haft den laveste indkomstfremgang siden 2010. Siden 2010 er indkomsten steget reelt med næsten 20 pct. for den rigeste procent. For de 10 pct. fattigste er indkomsten faldet reelt med 2 pct. i samme periode. Ser man på midten af indkomstfordelingen (5.-6. decil) så har indkomstfremgangen været på 2-3 pct. samlet siden 2010. I perioden 2000-2005 voksede indkomsten for denne gruppe med 9-10 pct. og i perioden 2005-2010 med 7-8 pct.

① Siden 2010 er indkomsten steget med knap 20 pct. for den rigeste procent. For de 10 pct. fattigste er indkomsten faldet med 2 pct.

Figur 3. Indkomstudvikling opdelt i tre perioder fra 2000 og frem i procent

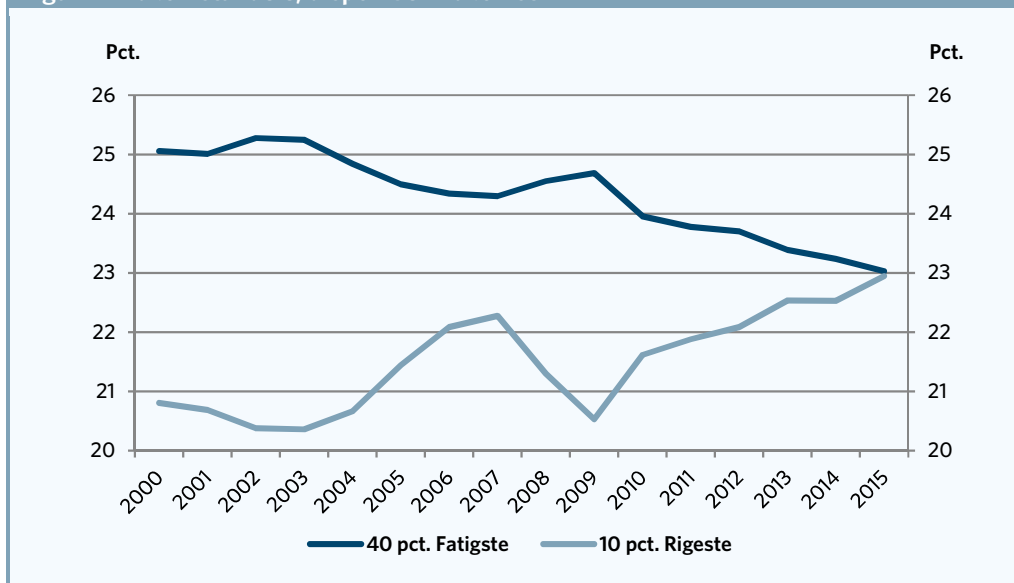
Anm: Opgjort på husstandsækvivalerede indkomster. Faste 2017-priser opgjort med forbrugerprisudviklingen. Kun personer med positiv ækvivaleret disponibel indkomst er med.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

De 10 pct. rigeste har nu samme indkomstandel som de 40 pct. fattigste

De stigende indkomster for de rigeste har betydet, at de 10 pct. rigestes andel af den samlede indkomstmasse er vokset markant. I år 2000 havde de 10 pct. rigeste knap 21 pct. af den samlede indkomstmasse opgjort efter skat. De 40 pct. med de laveste indkomster havde på det tidspunkt 25 pct. af den samlede indkomstmasse. I 2015 har de to grupper begge omkring 23 pct. af den samlede indkomstmasse. Dvs. de 10 pct. rigeste har tilsammen samme indkomstandel som de 40 pct. fattigste har. Det fremgår af figur 4.

① De rigeste 10 pct. har samme indkomstandel som de 40 pct. fattigste har tilsammen

Figur 4. Indkomstandele, disponibel indkomst

Anm: Opgjort på husstandsækvivalerede indkomster. Faste 2017-priser opgjort med forbrugerprisudviklingen. Kun personer med positiv ækvivaleret disponibel indkomst er med.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

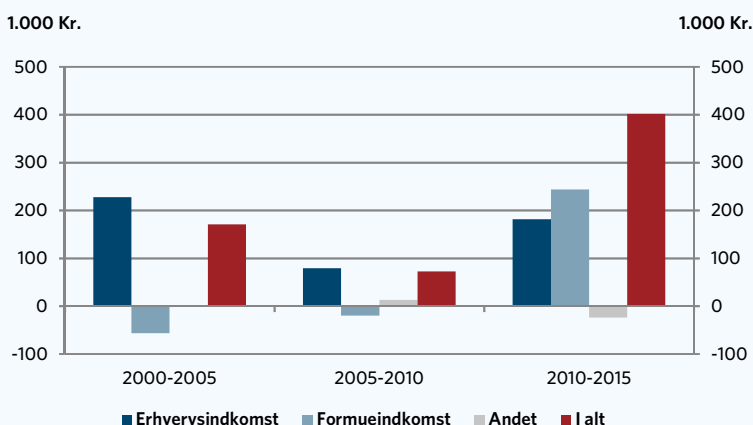
I boks 1 er der set på, hvad der har drevet indkomstudviklingen. Her er væksten i bruttoindkomsten dekomponeret.

Boks 1. Bag om indkomstudviklingen

For den rigeste procent er det særligt formueindkomsten der har trukket den store indkomstfremgang siden 2010. Halvdelen af den samlede vækst i bruttoindkomsten for den rigeste procent kommer således fra stigning i formueindkomsten. Samlet er bruttoindkomsten (indkomsten før skat) steget reelt med 400.000 kr. for den rigeste procent siden 2010. Heraf kommer de 243.000 kr. fra stigning i formueindkomsten. Hovedparten af dette kan forklares med fremgang i aktieindkomsten for den rigeste procent.

I figur B1 er udviklingen i bruttoindkomsten for den rigeste procent dekomponeret. Af figuren ses det, at perioden 2010-2015 skiller sig ud fra de andre perioder. For det første fordi væksten i bruttoindkomsten er klart størst i perioden efter 2010. For det andet fordi perioden efter 2010 er kendetegnet ved en fremgang i både erhvervsindkomsten og i formueindkomsten for den rigeste procent. I perioden 2000-2005 og 2005-2010 var der derimod et fald i formueindkomsten. Det dækker dog over, at formueindkomsten steg voldsomt frem til 2007, hvorefter den faldt ligeså voldsomt igen for den rigeste procent.

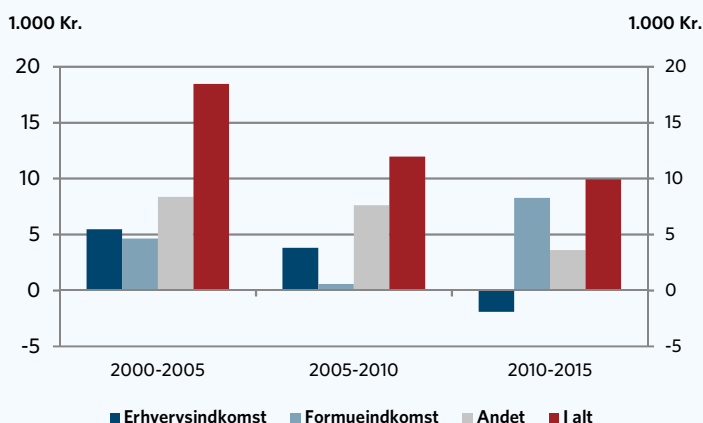
Figur B1. Dekomponering af vækst i bruttoindkomst for den rigeste procent

Anm: Opgjort på husstandsækvivalerede indkomster. Faste 2017-priser opgjort med forbrugerprisudviklingen. Kun personer med positiv ækvivaleret disponibel indkomst er med.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Til sammenligning er væksten i bruttoindkomsten for 90 pct. af befolkningen vist i figur B2. Af figuren ses det, at den laveste vækst i bruttoindkomsten for 90 pct. af befolkningen er i perioden 2010-2015 hvor den rigeste procent oplevede den største indkomstfremgang. Derudover ses det, at erhvervsindkomsten reelt er faldet siden 2010 for 90 pct. af befolkningen, mens formueindkomsten er steget. Størstedelen af stigningen i formueindkomsten for 90 pct. af befolkningen kan forklares med faldende renteudgifter, som skal ses i lyset af et faldende renteniveau.

Figur B2. Dekomponering af vækst i bruttoindkomst for alle andre (90 pct. af befolkningen)

Anm: Opgjort på husstandsækvivalerede indkomster. Faste 2017-priser opgjort med forbrugerprisudviklingen. Kun personer med positiv ækvivaleret disponibel indkomst er med.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Store geografiske indkomstforskelle i Danmark

Der er stor forskel på indkomsten i de forskellige områder i Danmark. Zoomer man ind på de rigeste og fattigste områder i Danmark, så få man billedet i figur 5. Figuren viser de 30 rigeste postnumre og de 30 fattigste postnumre i Danmark

De rigeste postnumre er vist med blå, mens de fattigste postnumre er vist med rødt på kortet. Af kortet ses det, at næsten alle de 30 rigeste postnumre ligger i hovedstadsområdet og Nordsjælland. Blot fire af de rigeste 30 postnumre ligger i Jylland; tre ved Århus (Egå, Risskov og Højbjerg), mens det sidste er ved Vejle (Vejle Ø). De allerrigeste postnumre er Klampenborg (i Gentofte), Rungsted (i Hørsholm), Skodsborg, Vedbæk og Holte (alle i Rudersdal Kommune).

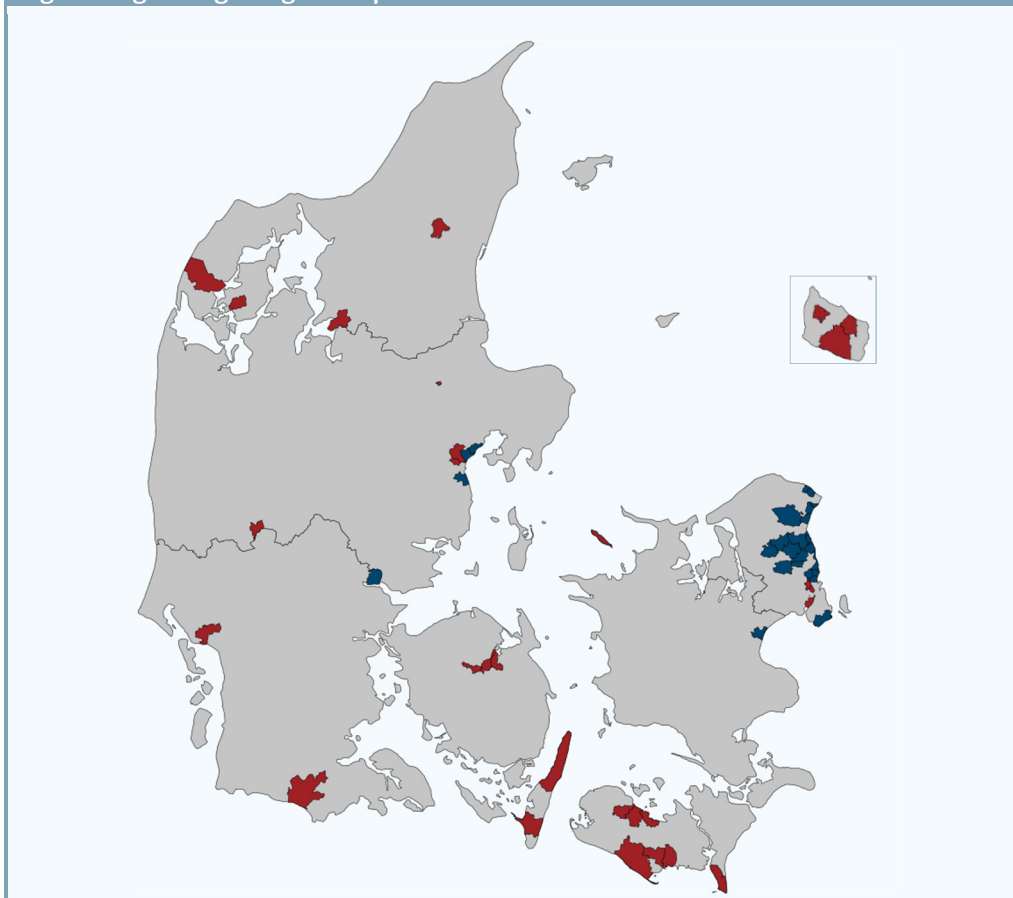
I figur 5 er de 30 postnumre i landet med de laveste indkomster også vist. Det ses af kortet, at de 30 fattigste postnumre er spredt ud over hele Danmark. Der er dog to tendenser. Dels er der en række postnumre omkring de største byer, der er blandt landets fattigste postnumre (f.eks. Nørrebro og Nordvest i København, Århus V og Odense NØ), dels er der en række postnumre i yderområderne, der er blandt de 30 fattigste postnumre. Det er eksempelvis postnumre på Lolland, Bornholm og Langeland.

①
Store geografiske forskelle i indkomster

①
Næsten alle de 30 rigeste postnumre ligger i hovedstadsområdet og Nordsjælland

①
De fattigste områder er især omkring de største byer og yderområderne

Figur 5. Rigeste og fattigste 30 postnumre i Danmark

Anm: Opgjort på ækvivaleret disponibel indkomst. Se også boks 2.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

I tabel 2 er de 10 rigeste postnumre i hele landet vist. Af tabellen ses det, at i det rigeste postnummer i landet, Klampenborg, er den gennemsnitlige indkomst efter skat på 715.000 kr. Herefter kommer Rungsted Kyst og Skodsborg med gennemsnitlige indkomster efter skat på over 600.000 kr.

① Danmarks rigeste postnummer: Klampenborg med en gennemsnitlig indkomst efter skat på 715.000 kr.

Tabel 2. 10 rigeste postnumre i Danmark

Kommune	Postnummer	Navn	Indkomst (1.000 kr.)
Gentofte	2930	Klampenborg	715,4
Hørsholm	2960	Rungsted Kyst	629,6
Rudersdal	2942	Skodsborg	606,1
Rudersdal	2950	Vedbæk	551,6
Rudersdal	2840	Holte	532,8
Gentofte	2920	Charlottenlund	523,4
Gentofte	2900	Hellerup	466,6
København	1200	København K	446,5
Helsingør	3150	Hellebæk	404,6
Gentofte	2820	Gentofte	394,2

Anm: Opgjort på ækvivaleret disponibel indkomst. Se også boks 2.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Landets fattigste postnummer er Odense NØ, hvor den gennemsnitlige indkomst er på 174.000 kr. I Danmarks rigeste postnummer er indkomsten altså i gennemsnit 4 gange så høj som i landets fattigste postnummer opgjort efter skat. Det fremgår af tabel 3, der viser landets fattigste 10 postnumre.

① Landets fattigste postnummer er Odense NØ

Tabel 3. 10 fattigste postnumre i Danmark

Kommune	Postnummer	Navn	Indkomst (1.000 kr.)
Odense	5240	Odense NØ	173,7
Aalborg	9220	Aalborg Øst	191,3
Randers	8900	Randers C	192,5
København	2200	København N	194,3
Odense	5200	Odense V	194,3
Kalundborg	4592	Sejerø	197,5
København	2400	København NV	199,1
Guldborgsund	4874	Gedser	202,2
Århus	8210	Århus V	205,1
Esbjerg	6705	Esbjerg Ø	206,1

Anm: Opgjort på ækvivaleret disponibel indkomst. Se også boks 2.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

De rigeste områder slår indkomstrekkord – de fattigste oplever fald

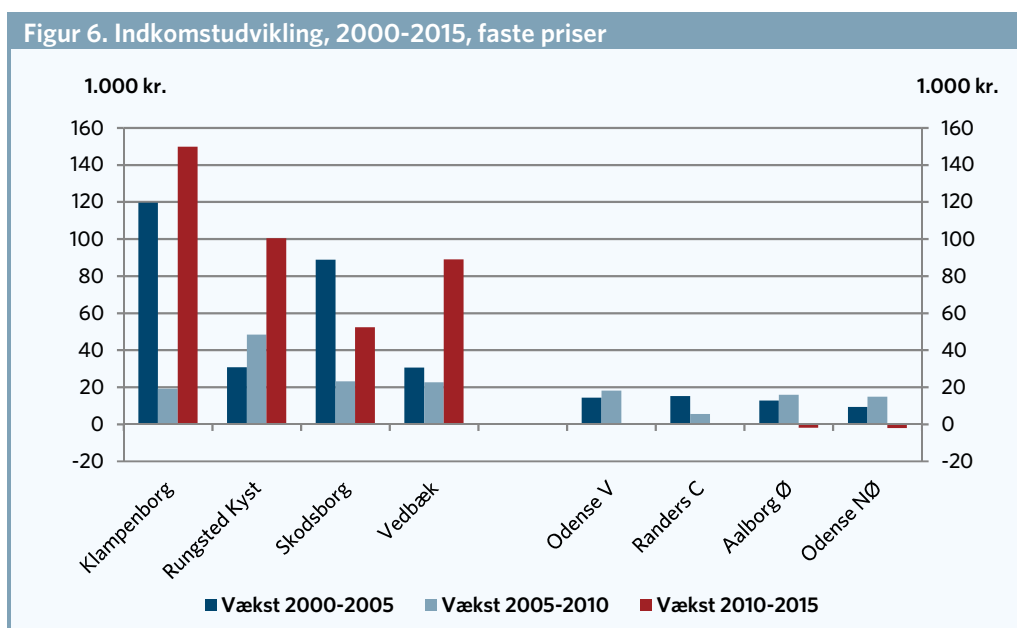
I løbet af de sidste 15 år er forskellen mellem de rigeste og fattigste områder vokset. De rigeste områder har oplevet en højere fremgang i deres gennemsnitlige indkomster, end de fattigste områder har. Den store forskel i indkomstfremgang mellem top og bund betyder også, at forskellen mellem de rigeste og fattigste områder er steget. Mens indkomsten i det rigeste område var 3 gange så stor som indkomsten i det fattigste område i år 2000, er den nu 4 gange så stor.

①
Forskellen mellem de rigeste og fattigste områder er steget

Særligt i de seneste år efter finanskrisen har indkomsterne udviklet sig meget skævt. De rigeste områder har haft rekordhøje indkomster. Modsat er indkomsten faldet i de tre fattigste områder

Særligt i de seneste år efter finanskrisen har indkomsterne udviklet sig meget skævt. I figur 6 er indkomstudviklingen siden 2000 delt op i tre lige store perioder og vist særskilt for de rigeste fire og fattigste fire områder. Det ses af figuren, at i perioden 2010-2015 er den periode, hvor mange af de rigeste områder har haft den højeste indkomstfremgang. Både i Klampenborg, Rungsted Kyst og Vedbæk er indkomsten vokset mere i 2010-2015 end i de andre perioder siden 2000. Ser man derimod på de fire fattigste områder, så er perioden 2010-2015 den periode, hvor indkomsten er vokset mindst. Faktisk er indkomsten faldet reelt i de tre fattigste postnumre (Odense NØ, Aalborg NØ og Randers C), mens indkomsten er uændret reelt fra 2010-2015 for Odense V.

①
Polariseringen mellem områderne i Danmark tager til i disse år

Anm: Opgjort på ækvivaleret disponibel indkomst. Faste 2017-priser. Se også boks 2.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Størst indkomstforskelle i Hovedstadsområdet

Hovedstadsområdet er det område i Danmark, hvor indkomstforskellene er størst. Det skyldes, at de rigeste postnumre her er markant rigere end i resten af Danmark. De rigeste postnumre i landet er således i Hovedstadsområdet. Samtidig er Nørrebro og Nordvest i København blandt de fattigste postnumre i landet.

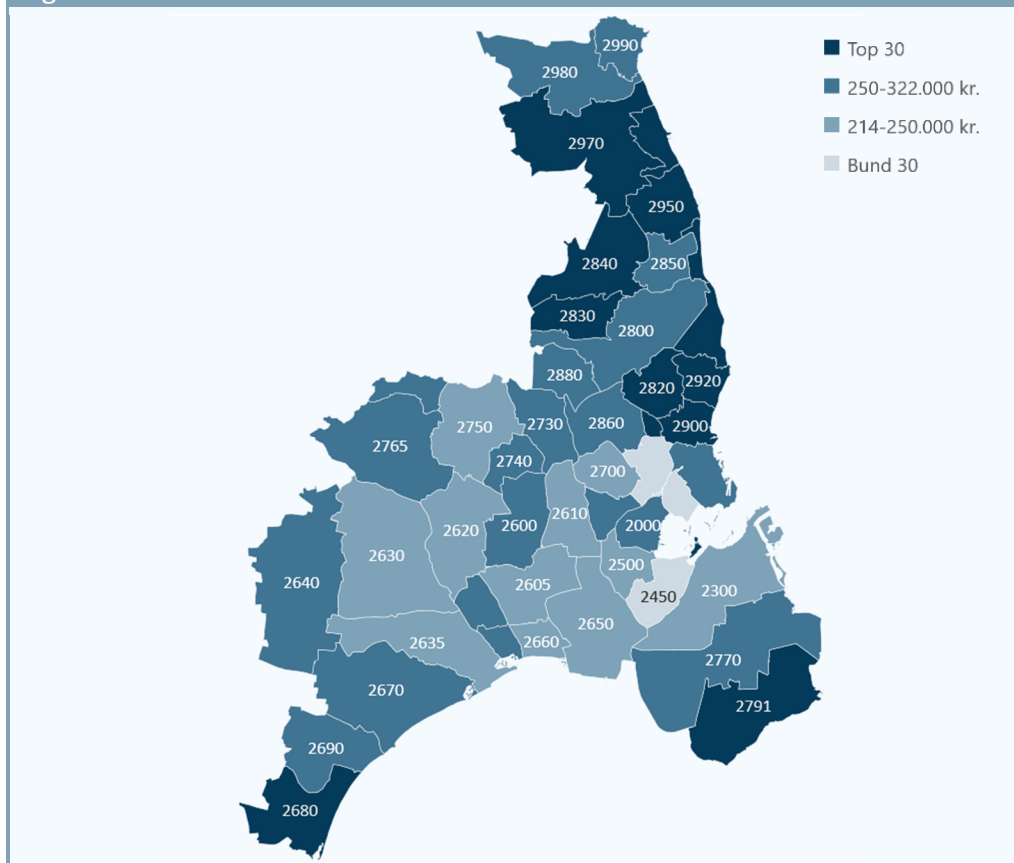
① Hovedstadsområdet er det område i Danmark, hvor indkomstforskellene er størst

De rigeste postnumre i landet er i Hovedstadsområdet – det er de fattigste også

I figur 7 er der vist et kort over indkomsterne i hovedstadsområdet, afgrænset til alle områder med postnummer under 3000. Som det fremgår, ligger de rigeste postnumre nord for København, mens de fattigste postnumre er Nørrebro, Nordvest og Sydhavnen. På kortet er de mørkeste områder de postnumre, som er blandt de 30 rigeste postnumre i hele landet, der også blev vist på Danmarks kortet i figur 5. I alt er 16 af de 30 rigeste postnumre placeret inden for hovedstadsområdet. De lyseste områder er postnumre, som er blandt landets 30 fattigste postnumre. I hovedstadsområdet er der 3 postnumre, som er blandt landets 30 fattigste.

① De rigeste postnumre i hovedstaden er nord for København, mens de fattigste postnumre er Nørrebro, Nordvest og Sydhavnen

Figur 7. Indkomster i Hovedstadsområdet

Anm: Opgjort på ækvivaleret disponibel indkomst. 2017-priser. Se også boks 2. Hovedstadsområdet er afgrænset til alle postnumre mindre end 3000. Indre by er ikke vist på kortet

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

I tabel 4 er de 5 rigeste og 5 fattigste postnumre i Hovedstadsområdet vist. Som det fremgår, ligger Gentofte, Hørsholm og Rudersdal som de rigeste på listen. De fattigste postnumre i hovedstaden er Nørrebro, Nordvest og Sydhavnen, efterfulgt af Brøndby Strand og Albertslund.

Tabel 4. Rigeste og fattigste postnumre i Hovedstadsområdet

Kommune	Postnummer	Navn	Indkomst (1.000 kr.)
De 5 rigeste			
Gentofte	2930	Klampenborg	714,2
Hørsholm	2960	Rungsted Kyst	628,7
Rudersdal	2942	Skodsborg	605,6
Rudersdal	2950	Vedbæk	550,2
Rudersdal	2840	Holte	530,9
De 5 fattigste			
København	2200	København N	193,7
København	2400	København NV	198,4
København	2450	København SV	209,2
Brøndby	2660	Brøndby Strand	218,2
Albertslund	2620	Albertslund	219

Anm: Opgjort på ækvivaleret disponibel indkomst. 2017-priser. Se også boks 2. Hovedstadsområdet er afgrænset til alle postnumre mindre end 3000.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Indkomstforskelle Østjylland omkring Århus

Der er ikke lige så store indkomstforskelle i Østjylland omkring Århus som i hovedstadsområdet. I dette afsnit er området omkring Århus bredt defineret som alle postnumre i intervallet 8000-8990. Dvs. udover Århus indgår også eksempelvis Randers, Horsens, Skanderborg, Silkeborg og Viborg. I hele dette område er der ikke ét postnummer, der har en gennemsnitlig indkomst, der er høj nok til at komme ind på top 10 listen over de rigeste postnumre i landet.

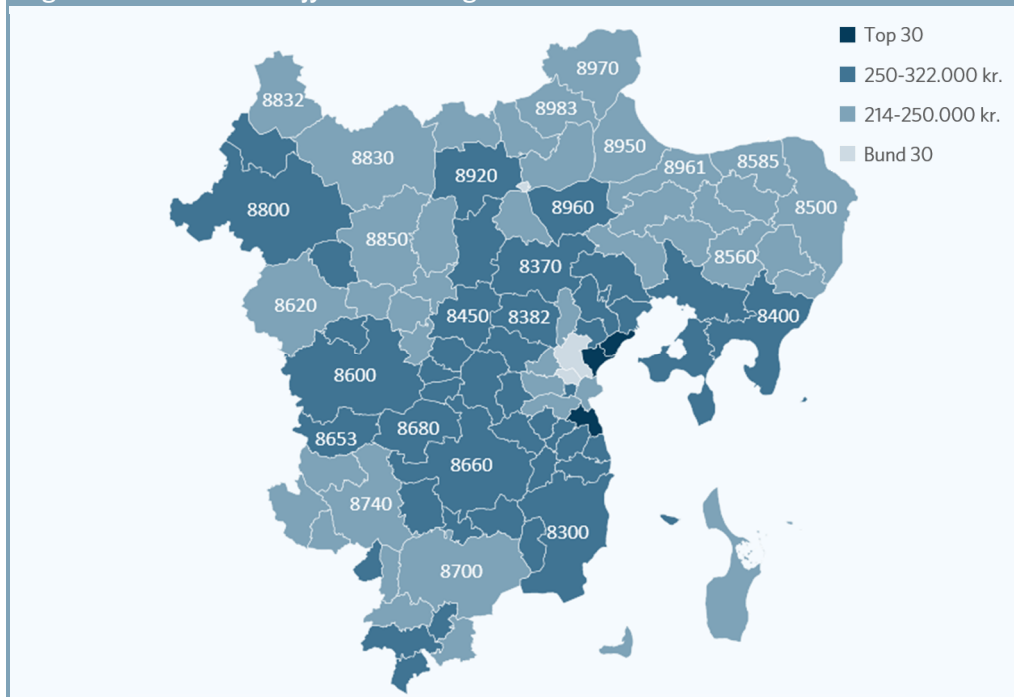
①
Det rigeste postnummer i Østjylland er Egå ved Århus, der ligger på en 18. plads i hele Danmark

Egå ved Århus er Østjyllands rigeste område

Det rigeste postnummer i dette område er Egå ved Århus, der ligger på en 18. plads opgjort for alle postnumre i hele landet. I alt er der tre postnumre i top 30 for hele landet i dette område, som alle ligger tæt ved Århus. Det er Egå, Risskov og Højbjerg. De er vist med den mørkeste blå farve på kortet i figur 8.

Samtidig er der tre postnumre i området omkring Århus blandt de 30 fattigste i hele landet. To af dem tæt på Århus (Århus V og Århus N), og det sidste er Randers C. De er vist med den lyseste farve på kortet i figur 8.

Figur 8. Indkomster i Østjylland omkring Århus

Anm: Opgjort på ækvivaleret disponibel indkomst. 2017-priser. Se også boks 2. Århus/Østjylland er afgrænset til alle postnumre mellem 8000-8990.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

I tabel 5 er de 5 rigeste postnumre og de 5 fattigste postnumre omkring Århus vist. Top fem ligger alle i Århus Kommune. Det er dog bemærkelsesværdigt, at det rigeste postnummer omkring Århus har en indkomst, der er knap halvt så stor som det rigeste postnummer i hovedstadsområdet. Det fattigste postnummer i området er Randers C, efterfulgt af Århus V og Århus N.

Ⓢ Det fattigste postnummer i Østjylland er Randers C, efterfulgt af Århus V og Århus N

Tabel 5. Indkomster i Østjylland omkring Århus

Kommune	Postnummer	Navn	Indkomst (1.000 kr.)
De 5 rigeste			
Århus	8250	Egå	340,2
Århus	8240	Risskov	333,7
Århus	8270	Højbjerg	328,1
Århus	8320	Mårslet	311
Århus	8330	Beder	307
De 5 fattigste			
Randers	8900	Randers C	192,5
Århus	8210	Århus V	205,1
Århus	8200	Århus N	211,1
Århus	8220	Brabrand	213,8
Horsens	8765	Klovborg	215,6

Anm: Opgjort på ækvivaleret disponibel indkomst. 2017-priser. Se også boks 2. Århus/Østjylland er afgrænset til alle postnumre mellem 8000-8990.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Boks 2. Metode

I kapitlet er der set på indkomstudviklingen opgjort ved husstandsækvivaleret disponibel indkomst. Det er indkomsten efter skat pr. husstand korrigeret for stordriftsfordele. På denne måde kan indkomsten sammenlignes mellem husstande uanset størrelsen på husstanden.

Postnumre er afgrænset ud fra bopæl. Det er de gældende postnumre i 2015, der er brugt, og ved evt. omlægninger af postnumre tilbage i tid er det geografiske område som postnummeret dækker i 2015 der er ført tilbage i tid, så opgørelsen er konsistent før 2015 uanset evt. sammenlægninger eller opsplittings af postnumre.

Indkomsterne er vist i faste 2017-priser fremskrevet med forbrugerprisudviklingen.

Polariseringen af Danmark går stærkt i disse år

Der er en stigende geografisk indkomstforskel i Danmark. Siden finanskrisen har vi været vidner til en ny og kedelig tendens i danskernes indkomst. Mens den rigeste procent har oplevet rekordhøj indkomstfremgang, så har indkomstfremgangen været rekordlav for alle andre indkomstgrupper i samfundet. De 10 pct. fattigste har endda erstattet deres fremgang i indkomsten med en decideret tilbagegang og er blevet fattigere. Før i tiden så vi, at også de fattigste fik del i indkomstfremgangen. Det er ikke længere tilfældet.

① Siden finanskrisen er vi været vidner til en ny og kedelig tendens i danskernes indkomster

Udviklingen er specielt gået stærkt efter finanskrisen især i Hovedstadsområdet. De stærkt stigende indkomster nord for København er vokset markant mere end i resten af landet. Samtidig har de fattigste områder haft stagnerende eller ligefrem faldende indkomster. Dermed ser vi et billede af et polariseret Danmark, hvor de rigeste områder stikker af og de fattigste sakker agterud. Uligheden tager dermed til i disse år.

① Uligheden tager til i disse år

2 KAPITEL

Fattigdommen er mere end fordoblet siden 2002

Børnefattigdommen har været faldende siden 2011, og der er nu ca. 8.400 fattige børn. Det er desværre ikke en udvikling, der ser ud til at fortsætte. Regeringens egne tal viser, at kontanthjælpsloftet og 225-timersreglen næsten vil fordoble antallet af fattige børn. Samtidig er fattigdommen blandt voksne stigende. Siden 2002 er antallet af fattige danskere mere end fordoblet fra under 20.000 personer til tæt på 45.000 økonomisk fattige. Geografisk er der stor forskel. Andelen af étårs-fattige koncentrerer sig i en række udkantskommuner, på vestegnen og i dele af storbyerne.

Uligheden har gennem en lang årrække været stigende i Danmark. Kapitel 1 viste, at mens de allerrigeste i Danmark har oplevet en rekordhøj indkomstfremgang, så har de fattigste oplevet en tilbagegang i deres indkomster siden 2010. Den stigning i ulighed, vi har været vidner til de senere år, er ikke kun et resultat af, at de rigeste i samfundet er blevet markant rigere. Det skyldes også, at fattigdommen er steget.

① Den stigende ulighed er også et resultat af, at fattigdommen stiger

Venstre-regeringen afskaffede den officielle fattigdomsgrænsen forrige år. I AE fortsætter vi med at sætte tal på antallet af fattige. I dette kapitel ser vi nærmere på fattigdom i Danmark baseret på de nyeste tal for 2015.

① Regeringen har afskaffet fattigdomsgrænsen. I AE fortsætter vi med at opgøre fattige

Fattigdommen er mere end fordoblet siden 2002

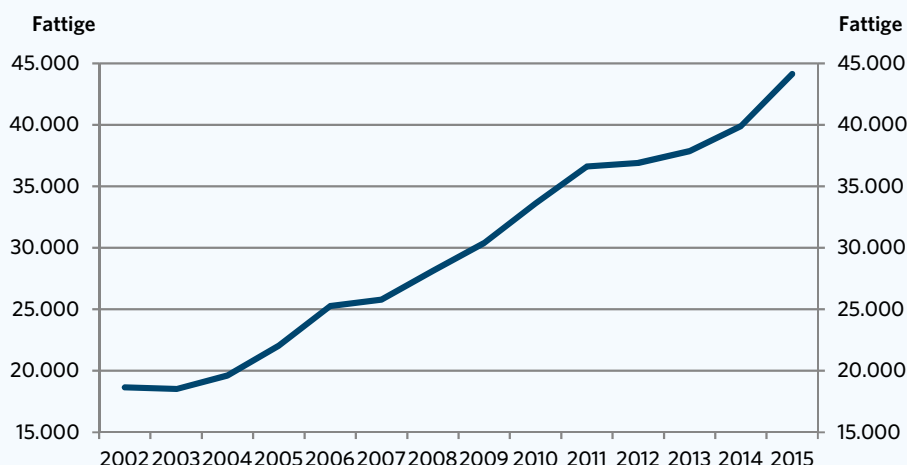
De sidste mange år har fattigdommen været stigende i Danmark. Fra 2002 til 2015 er antallet af fattige danskere mere end fordoblet fra under 20.000 til tæt på 45.000 fattige. Det fremgår af figur 1, der viser udviklingen i økonomisk fattigdom siden 2002.

① Antallet af økonomisk fattige er steget til knap 45.000

Økonomisk fattige er personer, som gennem tre år har en indkomst, der er mindre end halvdelen af medianindkomsten, ikke er studerende og ikke har en formue på over 100.000 kr. Det svarer til den grænse der var den officielle fattigdomsgrænse i Danmark indtil den daværende Venstre-regering afskaffede fattigdomsgrænsen i 2015. Se den præcise fattigdomsgrænse i kroner og ører i boks 1.

① Der er 45.000 økonomisk fattige efter den tidligere officielle fattigdomsgrænse

Figur 1. Udvikling i antal økonomisk fattige

Anm: Antallet af økonomisk fattige er opgjort på Danmarks Statistiks disponible indkomst, som er tilnærmet Økonomi- og Indenrigsministeriets opgørelse. Økonomisk fattige er afgrænset ud fra definitionen beskrevet i boks 1.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

For at være en del af de økonomisk fattige skal man være under fattigdomsgrænsen i mindst tre år i træk. Som supplement til denne opgørelse kan man også se på antallet af étårs-fattige. Denne gruppe består af personer, der er under fattigdomsgrænsen, i mindst et år. Det er altså samme grænse, der er anvendt, men fremfor at man skal være under fattigdomsgrænsen i minimum 3 år i træk, skal man altså blot være under fattigdomsgrænsen i mindst et år.

① Ud over økonomisk fattige opgør vi også étårs-fattige. Det er personer under fattigdomsgrænsen i ét år.

I figur 2 er udviklingen i étårs-fattige vist. Af figuren ses det, at denne gruppe er steget fra under 100.000 personer i 2002 til knap 170.000 personer i 2015.

① Antallet af étårs-fattige er steget med 70.000 personer

Figur 2. Udvikling i étårs-fattige

Anm: Antallet af økonomisk fattige er opgjort på Danmarks Statistiks disponible indkomst, som er tilnærmet Økonomi- og Indenrigsministeriets opgørelse. Økonomisk fattige er afgrænset ud fra definitionen beskrevet i boks 1.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Boks 1. Fattigdomsgrænsen

Fattigdomsgrænsen blev vedtaget i 2013 på baggrund af ekspertudvalgets anbefalinger og efter inspiration fra bl.a. OECD og EU. Ifølge fattigdomsgrænsen er man fattig, hvis man gennem tre år i træk har en indkomst, som er under halvdelen af medianindkomsten (se nedenfor), ikke har formue på over 100.000 kr. og ikke er studerende. Personer under fattigdomsgrænsen er her betegnet som "økonomisk fattige".

Personer, som falder fattigdomsgrænsen i et enkelt år, betegner vi som "étårs-fattige". Forskellen på de to begreber er altså, at økonomisk fattigdom opgøres over et 3-årigt sigte, mens étårs-fattige optælles for året.

Fattigdomsgrænsen er formelt blevet afskaffet af Venstre-regeringen, men selv om man har afskaffet måleinstrumentet og dermed ikke længere er forpligtet til at opgøre fattigdom, eksisterer problemet stadigvæk. I AE fortsætter vi med at sætte tal på antallet af fattige i Danmark.

Medianindkomsten

Medianindkomsten er den midterste indkomst i indkomstfordelingen. Det vil sige, at der er nøjagtig 50 procent, der har en indkomst, der er højere end medianindkomsten og nøjagtig 50 procent, der har en indkomst, der er lavere end medianindkomsten. Der benyttes den husstandsækvivalerede disponible indkomst, det vil sige indkomsten efter skat korregeret for stordriftsfordele i familier med flere familiemedlemmer.

Fattigdomsgrænsen i kroner og øre

Hvornår en familie konkret vil ryge ned under fattigdomsgrænsen, afhænger af familietypen. For en enlig person er fattigdomsgrænsen på 108.600 kr. efter skat om året eller 9.100 kr. om måneden. Det er opgjort efter skat og skal dække alle udgifter til fx bolig, mad, forsikringer, tøj, medicin, transport, reparationer, fritid osv. Af tabellen herunder fremgår fattigdomsgrænserne for forskellige familier.

Fattigdomsgrænsen for forskellige familietyper, 2017-prisniveau

Personer i familien	Grænse pr. familie pr år	Grænse pr. person pr. år	Grænse pr. person pr. måned
1 person	108.600	108.600	9.100
2 personer	164.600	82.300	6.900
3 personer	209.900	70.000	5.800
4 personer	249.500	62.400	5.200
5 personer	285.200	57.000	4.800
6 personer	318.200	53.000	4.400

Anm: Opgjort på Danmarks Statistiks disponible indkomst som er tilnærmet Økonomi- og Indenrigsministeriets opgørelse
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Afskaffelsen af fattigdomsydelser reducerede børnefattigdommen

Det samlede antal fattige er steget i hele perioden siden 2002. Det er ikke tilfældet med børnefattigdommen. I de senere år er det lykket at få vendt udviklingen.

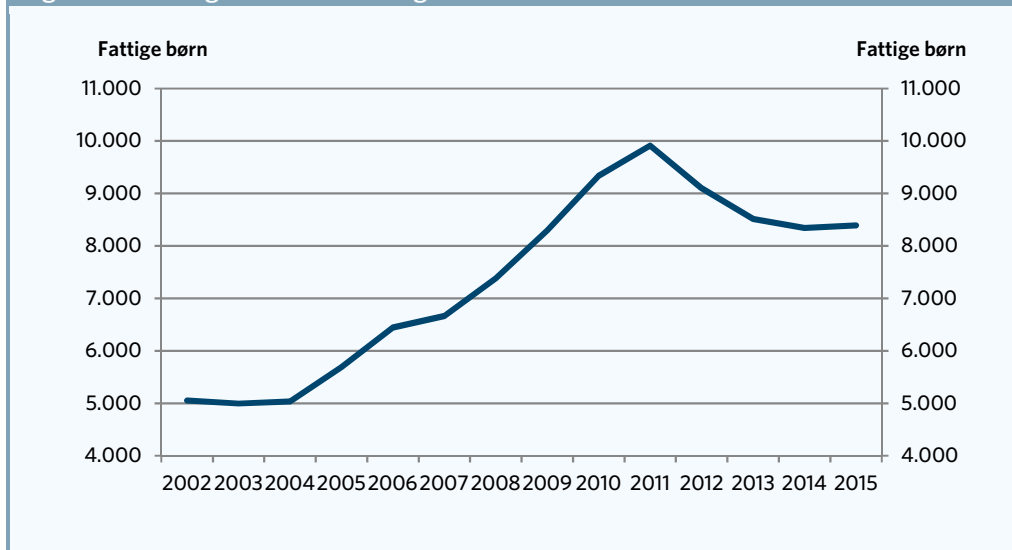
①
Børnefattigdommen er faldet siden 2011

Børnefattigdommen blev fordoblet fra 2002-2011, men er siden 2011 faldet

Børnefattigdommen blev fordoblet fra 2002-2011, hvor antallet af økonomisk fattige børn steg fra 5.000 til 10.000 børn. Efter 2011 er udviklingen vendt, og der er nu omkring 8.400 fattige børn. Dette knæk skal ses i sammenhæng med afskaffelsen af de daværende fattigdomsydelser. Udviklingen i antallet af fattige børn er vist i figur 3.

①
Der er ca. 8.400 fattige børn, hvilket er et fald

Figur 3. Udvikling i økonomisk fattige børn

Anm: Antallet af økonomisk fattige er opgjort på Danmarks Statistiks disponible indkomst, som er tilnærmet Økonomi- og Indenrigsministeriets opgørelse. Økonomisk fattige er afgrænset ud fra definitionen beskrevet i boks 1.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

I figur 3 er antallet af økonomisk fattige børn opgjort ud fra familier, der er under fattigdomsgrænsen i mindst tre år i træk. Tre år er lang tid at være i fattigdom for et barn. Samtidig har metoden den konsekvens, at ingen børn på under 2 år kan være økonomisk fattige.

Faldet i antallet af fattige børn skal ses i sammenhæng med afskaffelsen af de fattigdomsydelserne i 2011

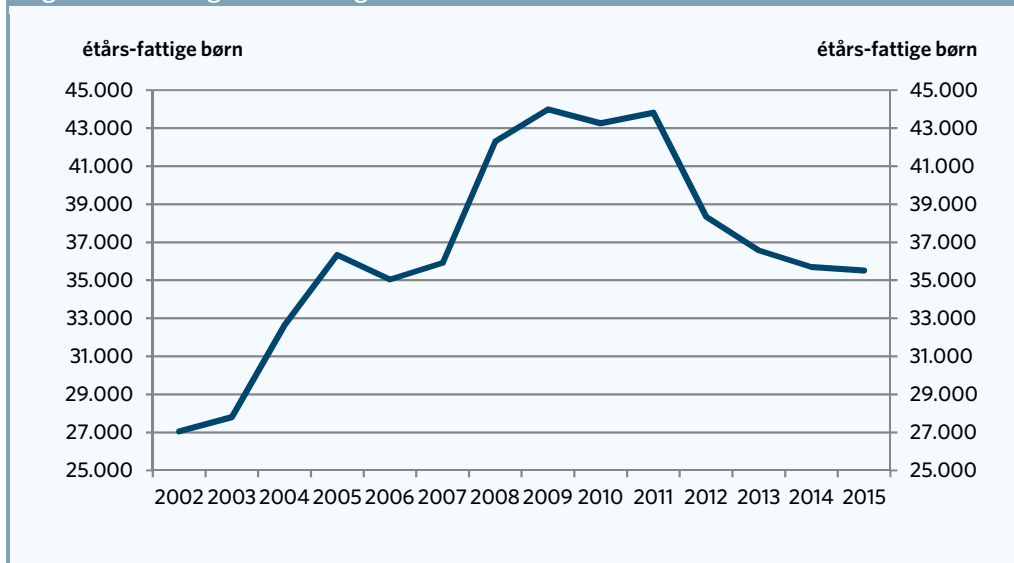
Alternativt til opgørelsen over tre år, kan man se på, hvor mange børn, der er under fattigdomsgrænsen, i mindst et år. Det er vist i figur 4. Her ses det, at antallet af étårs-fattige børn steg fra under 30.000 i 2002 til over 43.000 i 2011. Herefter er antallet af étårs-fattige børn faldet og er nu på godt 35.000 børn.

Antallet af étårs-fattige børn er altså faldet med over 8.000 børn siden 2011, og er nu på niveau med antallet af étårs-fattige børn omkring 2005. Faldet i étårs-fattige børn skal ses i sammenhæng med afskaffelsen af de daværende fattigdomsydelser i 2011.

① Antallet af étårs-fattige børn er også faldet siden 2011 til godt 35.000 børn.

① Faldet børnefattigdommen skal ses i sammenhæng med afskaffelsen af fattigdomsydelserne i 2011

Figur 4. Udvikling i étårs-fattige børn

Anm: Antallet af økonomisk fattige er opgjort på Danmarks Statistiks disponible indkomst, som er tilnærmet Økonomi- og Indenrigsministeriets opgørelse. Økonomisk fattige er afgrænset ud fra definitionen beskrevet i boks 1.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Stor kommunal forskel på udbredelsen af fattigdom

Der er store kommunale forskelle i andelen af étårs-fattige i kommunerne. I figur 5 er fordelingen af étårs-fattige vist på et landkort. På kortet er de mørkeste kommuner de kommuner med den højeste andel étårs-fattige, mens de lyseste er de kommuner med den laveste andel af étårs-fattige.

①

Der er store kommunale forskelle i andelen fattige fordelt på kommuner

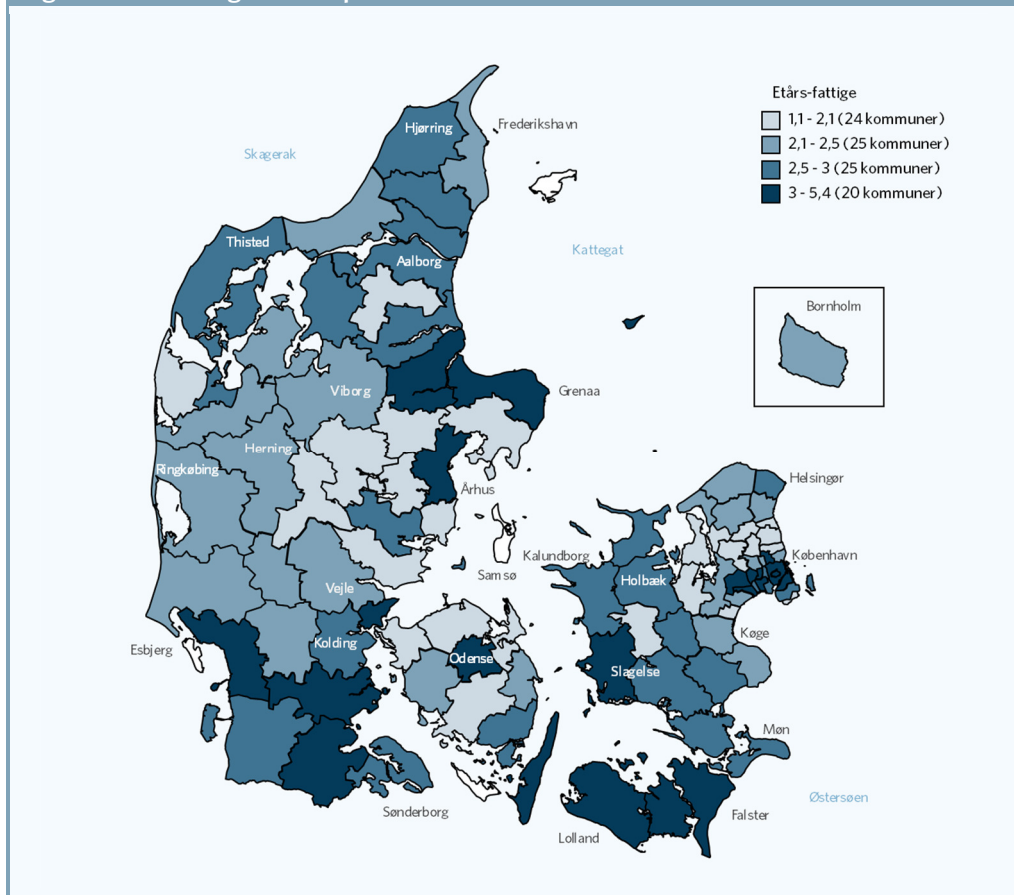
København har den højeste andel fattige. Her er 5,4 pct. af befolkningen er under fattigdomsgrænsen

Af kortet ses det, at de tre største byer, de københavnske vestegnskommuner samt en række udkantskommuner er blandt dem med den største andel af étårs-fattige. Samtidig ses det, at de kommuner med den laveste andel af étårs-fattige er kommuner omkring hovedstaden og Århus, samt en række fynske kommuner.

①

Flest fattige i de største byer, Vestegnskommuner og en række udkantskommuner

Figur 5. Étårs-fattige fordelt på kommuner

Anm: Antallet af étårs-fattige er opgjort på Danmarks Statistiks disponible indkomst, som er tilnærmet Økonomi- og Indenrigsministeriets opgørelse. Fattigdomsgrænsen er beskrevet i boks 1. Fanø, Samsø, Læsø og Ærø er udeladt.
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Den kommune med den højeste andel af étårs-fattige er København, hvor 5,4 pct. af befolkningen er under fattigdomsgrænsen. Herefter kommer Albertslund og Ishøj hvor omkring 4 pct. er étårs-fattige.

① Den højeste andel af étårs-fattige har København med 5,4 pct.

I Egedal kommune er der færrest under fattigdomsgrænsen. Her er 1,1 pct. étårs-fattige

I den anden ende af skalaen finder vi Egedal kommune, hvor færrest er under fattigdomsgrænsen. Her er 1,1 pct. étårs-fattige. Herefter følger Allerød og Skanderborg med 1,2 pct. étårs-fattige. Tendensen blandt de områder med færrest fattige er, at det er en række af kommunerne omkring København eller Århus. Det ses af tabel 1, der viser kommunerne med den højeste og laveste andel étårs-fattige.

① Færrest fattige i Egedal. Her er 1,1 pct. étårs-fattige

Tabel 1. Højeste og laveste andel étårs-fattige

Højeste andel étårs-fattige	Pct.	Laveste andel étårs-fattige	Pct.
København	5,4	Egedal	1,1
Albertslund	4,1	Allerød	1,2
Ishøj	4	Skanderborg	1,2
Odense	3,8	Dragør	1,4
Lolland	3,8	Favrskov	1,4
Slagelse	3,8	Hedensted	1,5
Brøndby	3,7	Solrød	1,6
Høje Taastrup	3,7	Rebild	1,6
Guldborgsund	3,6	Odder	1,6
Haderslev	3,3	Lejre	1,6
Frederiksberg	3,3	Rudersdal	1,6
Langeland	3,2	Middelfart	1,8
Glostrup	3,1	Nordfyns	1,8
Århus	3,1	Hørsholm	1,9
Fredericia	3,1	Syddjurs	1,9

Anm: Antallet af étårs-fattige er opgjort på Danmarks Statistiks disponible indkomst, som er tilnærmet Økonomi- og Indenrigsministeriets opgørelse. Fattigdomsgrænsen er beskrevet i boks 1. Fanø, Samsø, Læsø og Ærø er udeladt.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Hvert 20. barn i København, Lolland og Slagelse er under fattigdomsgrænsen

Ser man på den kommunale fordeling af børn under fattigdomsgrænsen, så er der store forskel mellem de kommuner, hvor flest er étårs-fattige og færrest er étårs-fattige. Andelen varierer fra på 0,9 pct. af børnene i Skanderborg, der er étårs-fattige til 5,5 pct. af børnene i Lolland kommune.

①

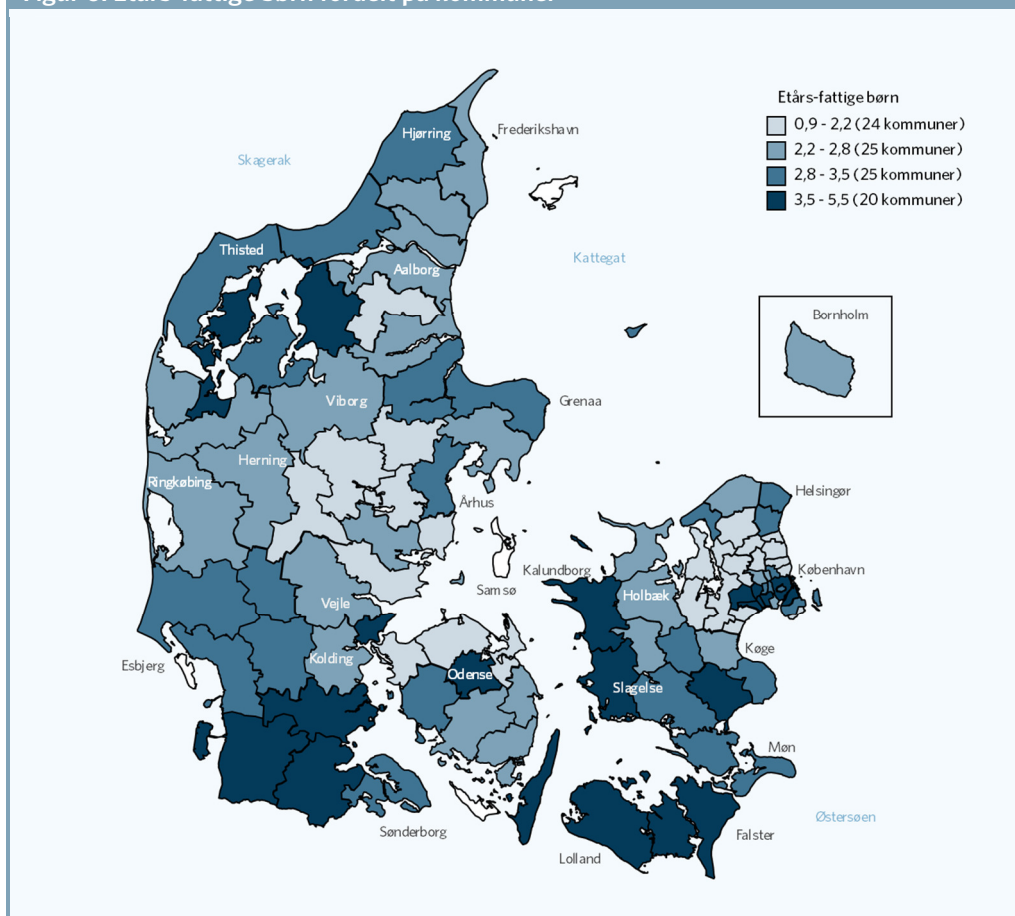
Flest fattige børn i Lolland og færrest i Skanderborg

Andelen af étårs-fattige børn er 5-6 gange så høj i Lolland Kommune som i Skanderborg

I figur 6 er fordelingen af étårs-fattige børn vist på et landkort. På kortet er de mørkeste kommuner de kommuner med den højeste andel étårs-fattige børn, mens de lyseste er de kommuner med den laveste andel étårs-fattige børn. Blandt de kommuner med den største andel af étårs-fattige børn er København og de københavnske vestegnskommuner, Vestsjælland og Lolland-Falster samt

Sønderjylland. Samtidig ses det, at de kommuner med den laveste andel af étårs-fattige er kommuner omkring hovedstaden og Århus samt Nordfyn.

Figur 6. Étårs-fattige børn fordelt på kommuner

Anm: Antallet af étårs-fattige er opgjort på Danmarks Statistiks disponible indkomst, som er tilnærmet Økonomi- og Indenrigsministeriets opgørelse. Fattigdomsgrænsen er beskrevet i boks 1. Fanø, Samsø, Læsø og Ærø er udeladt.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

I tabel 2 er der vist de 15 kommuner med den højeste og laveste andel af étårs-fattige børn vist. Af tabellen ses det, at Lolland er den kommune med den højeste andel af étårs-fattige børn. I Lolland kommune er 5,5 pct. af børnene étårs-fattige. Herefter følger København, hvor 5,3 pct. af børnene er étårs-fattige. Andelen af étårs-fattige børn er ligeledes høj i en række vestegnskommuner som Ishøj, Brøndby og Albertslund og en række udkantskommuner som Langeland, Guldborgsund, Morsø og Tønder.

I den anden ende er Skanderborg, hvor under 1 pct. af børnene er i gruppen af étårs-fattige. Andelen af étårs-fattige børn er altså 5-6 gange så høj på Lolland som i Skanderborg. Af tabel 2 ses det, at en lang række af de 15 kommuner med den laveste andel af étårs-fattige børn, er kommuner omkring Hovedstaden.

①

I Lolland kommune er 5,5 pct. af børnene étårs-fattige. Herefter følger København, hvor 5,3 pct. er fattige

①

I Skanderborg er under 1 pct. af børnene fattige

Tabel 2. Højeste og laveste andel étårs-fattige

Højeste andel étårs-fattige børn	Pct.	Laveste andel étårs-fattige børn	Pct.
Lolland	5,5	Skanderborg	0,9
København	5,3	Allerød	1
Slagelse	5,1	Egedal	1,1
Ishøj	4,9	Dragør	1,2
Brøndby	4,8	Favrskov	1,2
Langeland	4,8	Odder	1,5
Guldborgsund	4,6	Rudersdal	1,6
Albertslund	4,5	Lejre	1,6
Haderslev	4,3	Roskilde	1,7
Morsø	4,3	Solrød	1,8
Tønder	4,2	Rebild	1,8
Høje Taastrup	4,2	Hedensted	1,8
Vesthimmerlands	4,2	Lyngby-Taarbæk	1,8
Odense	4,1	Greve	1,8
Aabenraa	4,1	Gentofte	1,9

Anm: Antallet af étårs-fattige er opgjort på Danmarks Statistiks disponible indkomst, som er tilnærmet Økonomi- og Indenrigsministeriets opgørelse. Fattigdomsgrænsen er beskrevet i boks 1. Fanø, Samsø, Læsø og Ærø er udeladt.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Regeringens fattigdomsydelser vil få børnefattigdommen til at stige voldsomt

Mens det samlede antal af fattige er steget, så er det lykkedes at reducere børnefattigdommen siden 2011. Det hænger sammen med, at den tidligere S-R-SF regeringen afskaffede fattigdomsydelserne. Nu har regeringen valgt at indføre nye og hårdere fattigdomsydelser i forhold til dem, vi havde i 2000'erne. Det er fattigdomsydelser, som går direkte efter enlige forsørgere. Derfor kan vi se frem til, at antallet af fattige børn vil stige voldsomt de kommende år.

① Mens det samlede antal af fattige er steget, så er det lykkedes at reducere børnefattigdommen

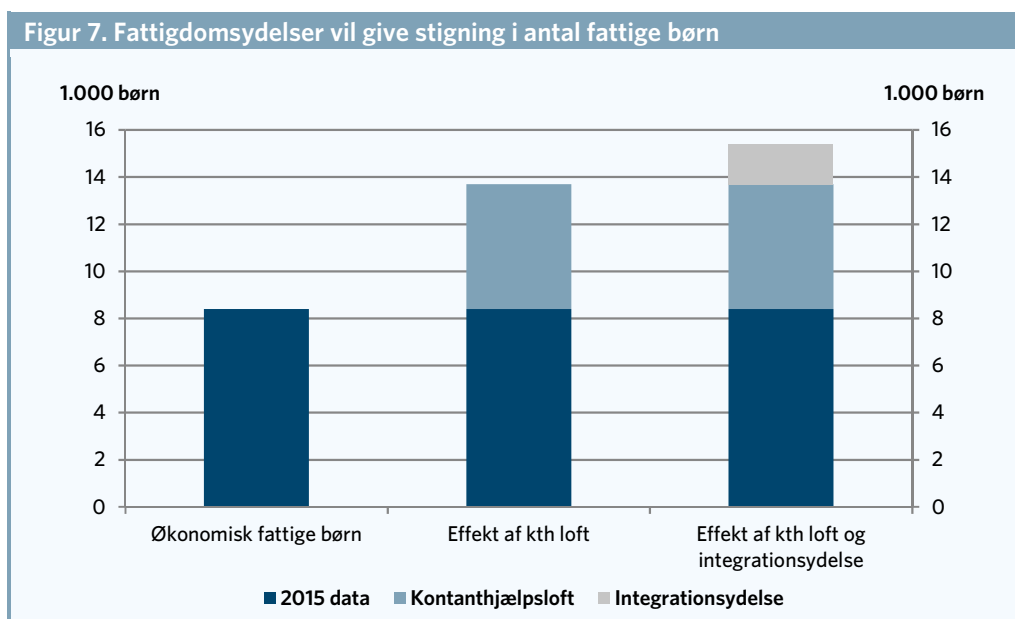
Regeringen forventer, at de nye fattigdomsydelser vil betyde en stigning i børnefattigdommen på 7.000 børn. Det er tæt på en fordobling

Regeringens indførelse af kontanthjælpsloft, 225-timers reglen og integrationsydelsen er tiltag, som fratager ydelser fra familier, der ofte har en indkomst tæt på fattigdomsgrænsen. Regeringen forventer selv, at fattigdommen vil stige med knap 12.000 personer pga. kontanthjælpsloftet og integrationsydelsen. Hertil kommer effekten af 225-timers reglen, som regeringen ikke har skønnet over.

① Regeringen forventer selv, at fattigdommen vil stige med knap 12.000 personer

Særligt børnefattigdommen forventes at stige som følge af kontanthjælpsloftet og integrationsydelsen. Regeringen forventer, at disse to lavere ydelser vil betyde en stigning i børnefattigdommen på 7.000 børn. Det er tæt på en fordobling af børnefattigdommen. Heraf kommer de 5.300 nye fattige børn fra kontanthjælpsloftet, mens de resterende bliver fattige som følge af integrationsydelsen. Herudover vil der komme en effekt af 225-timersreglen som ikke er regnet med. Det fremgår af figur 7, der viser den forventede stigning i antallet af fattige børn som følge af kontanthjælpsloftet og integrationsydelsen.

① Regeringens fattigdomsydelser vil næsten fordoble børnefattigdommen

Anm: Fattigdomsgrænsen er beskrevet i boks 1. Konsekvensen af kontanthjælpsloftet er på baggrund af SOU svar på spm. 418, oktober 2016. Samlede effekt er pba. af FIU svar på spm. 30, maj 2016

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik samt SOU svar på spm. 418, oktober 2016 og FIU svar på spm. 30, maj 2016.

Kontanthjælpsloftet, 225-timers reglen og integrationsydelsen går direkte efter børnefamilierne. De første opgørelser af kontanthjælpsloftet har vist, at over 62.000 børn bor i familier, der er ramt af kontanthjælpsloftet eller 225-timersreglen i 2016.

① Kontanthjælpsloftet har allerede ramt over 62.000 børn

Selvom regeringen har afskaffet fattigdomsgrænsen, så har de langt fra afskaffet fattigdommen i Danmark. Fattigdommen stiger samtidig med, at regeringen har indført nye fattigdomsydelser, der vil sende tusindvis ud i fattigdom.

① Fattigdommen stiger og regeringen har indført nye fattigdomsydelser

Problemerne forsvinder ikke bare, fordi regeringen lukker øjnene og håber, at de derved er glemt og borte. I Danmark er der folk, der skipper måltider og afstår fra at købe nødvendig medicin, fordi de ikke har råd. Det er på høje tid, at vi indser, at fattigdom er et problem i Danmark. Regeringens fattigdomskurs er den gale vej.

① Regeringens fattigdomskurs er den gale vej

3 KAPITEL

Børn fra fattige boligområder tjener mindre som voksne

Der er en verden til forskel på at vokse op blandt to højtlønnede forældre i Hellerup og to arbejdsløse forældre i Tingbjerg. En forskel, der følger med ind i voksenlivet og har betydning for, hvilken indkomst og arbejdsmarkedstilknytning man får. I gennemsnit er der en forskel i lønindkomsten på 65.200 kr. som voksen mellem dem, der er vokset op i hhv. de rigeste og fattigste boligområder i Danmark. Det meste af denne forskel kan henføres til, at børnene kommer fra forskellige familiebaggrunde. Men selv når man tager højde for familiebaggrund, er der stadig en forskel på 15.000-20.000 kr. i årslønnen på at komme fra de rigeste og fattigste boligområder.

I dette kapitel undersøger vi, hvorvidt der er en sammenhæng mellem det boligområde, man vokser op i, og hvordan man klarer sig senere i livet. Overordnet viser beregningerne, at der er en sammenhæng – endda også selv om man tager højde for, at børnene i de rigeste og fattigste boligområder typisk har forskellige familiære baggrunde.

① Der er en sammenhæng mellem det boligområde, man vokser op i, og hvordan man klarer sig senere i livet

Når vi her forsøger at kortlægge effekten¹ af at vokse op i et bestemt boligområde, handler det i høj grad om at finde effekten af at vokse op blandt en bestemt socialklasse af naboer. Man kan naturligvis ikke se den geografiske beliggenhed uafhængigt af, hvem der ellers har valgt at bosætte sig på samme sted. Eller sagt på en anden måde: Det er nok snarere de ressourcestærke familier, der bor i Rungsted Kyst, som yder en eller anden påvirkning på et barns fremtidige indkomst og beskæftigelse, snarere end havudsigten i sig selv. Spørgsmålet er altså, hvad det betyder at vokse op omgivet af ressourcestærke naboer sammenlignet med ressource svage naboer.

① Kapitlet undersøger, hvad det betyder at vokse op omgivet af ressourcestærke naboer sammenlignet med ressource svage naboer

Først undersøger vi, hvordan personer fra landets forskellige boligområder klarer sig som voksen. Dernæst tager vi højde for, hvilken familiebaggrund personerne kommer fra.

¹ For at vurdere effekten af at vokse op i et bestemt geografisk område, skulle vi ideelt set observere to identiske børn i to forskellige områder. Med identisk menes, at de to børn havde præcis samme familiebaggrund, både på de faktorer, der observeres i registrene og de faktorer vi ikke kan observere, fx familiens holdninger til opdragelse, relationer til familiemedlemmer, ikke-diagnosticeret psykisk sygdom osv. Sådan to børn eksisterer i sagen natur ikke. Denne analyse er derfor ikke nødvendigvis kausal. De sammenhænge, vi finder, kan være udtryk for en effekt af at vokse op i et givent boligområde, men det kan ikke udelukkes, at sammenhængen i virkeligheden skyldes, at beboerne i boligområder er forskellige på måder, der ikke kan observeres i Danmarks Statistiks registre. Se boks 2 for en yderligere diskussion af dette.

For at beregne forskellen mellem den faktiske og forventede erhvervsindkomst for et barn, der vokser op i en bestemt familie og i et bestemt boligområde, har vi bygget to modeller. Se mere om metode og datagrundlag i boks 1.

Boks 1. Metode og data

I undersøgelsen anvender vi meget detaljeret geografisk data og bygger to regnemodeller til at belyse, hvordan forskelle i boligområder hænger sammen med hhv. børns position på arbejdsmarkedet og deres indkomst som voksne. Analysen tager udgangspunkt i de personer, der var mellem fire og ti år gamle i 1988. Vi beregner den gennemsnitlige indkomst og beskæftigelsesgrad i børnenes forskellige boligområder. Dette gøres ud fra en betragtning om, at beskæftigelse og indkomst afspejler, om de voksne i lokalområdet er ressourcestærke eller ej. Med disse beregninger kan vi derefter analysere sammenhængen mellem boligområdet og barnets økonomiske situation som voksen målt i 2012-2014.

Boligområder er defineret for hvert enkelt barn som *de personer, der bor i en radius af 800 meter rundt om barnets bolig*. Beskæftigelsen og gennemsnitsindkomsten registreres for alle disse områder.

Som indkomstsmål anvender vi erhvervsindkomsten, dvs. den del af ens indkomst, der stammer fra lønarbejde samt selvstændig virksomhed før skat. Offentlige overførsler indgår ikke. Grunden til at erhvervsindkomsten anvendes er, at dette afspejler, hvordan en person klarer sig på arbejdsmarkedet. Der er således ikke tale om, hvor mange penge personen har til rådighed, men derimod aflønningen af personens arbejdsindsats.

Som mål for beskæftigelse anvendes der her en gennemsnitlig beskæftigelse over fem år, således at beskæftigelsen kan antage fem forskellige værdier fra 0 til 100 procent. Personer på offentlig forsørgelse indgår i beregningen af beskæftigelse.

For en mere teknisk beskrivelse af modellerne se boks 2 i bilag

Stor forskel på de danske boligområder

Der er stor forskel på danskernes indkomster og beskæftigelse – ikke bare mellem kommunegrænserne, men også mellem forskellige boligområder. Tabel 1A viser en liste over de 10 postnumre, hvor flest voksede op i et af de 10 pct. fattigste boligområder i 1988. Tabel 1B viser en liste over de 10 postnumre, hvor flest er vokset op i et rigt boligområde – dvs. blandt de 10 pct. rigeste boligområder i Danmark i 1988.

①
Stor forskel mellem danskernes indkomster og beskæftigelse

Tabel 1A. Postnumre flest i fattigt

De 10 postnumre, hvor flest børn er vokset op i et fattigt boligområde, dvs. blandt de 10 pct. fattigste boligområder i Danmark:

Kommuner	Procent i fattigt område
Randers C	95 pct.
Odense V	88 pct.
Odense NØ	78 pct.
Aarhus N	74 pct.
Aalborg Øst	74 pct.
Aarhus C	62 pct.
København V	59 pct.
Brabrand	59 pct.
Aarhus V	56 pct.
Randers NØ	55 pct.

Anm.: Postnumre med under 100 børn i de relevante aldre er udeladt.

Kilde: AE pba. Danmarks Statistik

Tabel 1B. Postnumre flest i rigt område

De 10 postnumre, hvor flest børn er vokset op i et rigt boligområde, dvs. blandt de 10 pct. rigeste boligområder i Danmark:

Kommuner	Procent i rigt område
Vedbæk	100 pct.
Klampenborg	100 pct.
Holte	100 pct.
Charlottenlund	100 pct.
Rungsted Kyst	100 pct.
Virum	100 pct.
Hørsholm	96 pct.
Smørum	95 pct.
Karlsunde	93 pct.
Dyssegård	86 pct.

Anm.: Postnumre med under 100 børn i de relevante aldre er udeladt. Rangordningen af de seks øverste er tilfældig, da de alle antager værdien 1.

Kilde: AE pba. Danmarks Statistik

Som det ses af tabel 1A ligger de postnumre, hvor flest børn er vokset op i et fattigt boligområde i de store byer. De postnumre, hvor flest er vokset op i et rigt område (tabel 1B) ligger i området omkring København og Nordsjælland.

Flere personer fra områder med stærk arbejdsmarkedstilknytning er selv i job

Beskæftigelsesgraden i det område, hvor man er vokset op, har meget at sige for ens senere tilknytning til arbejdsmarkedet. Det kan man se af figur 1, som viser den umiddelbare sammenhæng mellem boligområdet og barnets arbejdsliv som voksen målt på beskæftigelse. Alle landets boligområder er her opdelt i 10 lige store grupper, dvs. 10 deciler. Hver prik i grafen viser gennemsnitsbeskæftigelsen i den pågældende decil.²

①

Beskæftigelsesgraden i det område, hvor man er vokset op, har meget at sige for ens senere tilknytning

Som det ses i figuren, er der en klar, positiv sammenhæng mellem beskæftigelsen i boligområdet, hvor barnet er vokset op, og barnets beskæftigelse som voksen. Jo bedre beskæftigelsen var i det boligområde, du voksede op i, des bedre er din tilknytning til arbejdsmarkedet som voksen.

①

Jo bedre beskæftigelsen var i det område, du voksede op i, des bedre er din tilknytning til arbejdsmarkedet som voksen.

Der er en klar, positiv sammenhæng mellem beskæftigelsen i boligområdet, hvor barnet er vokset op, og barnets beskæftigelse som voksen

Den nederste prik viser gennemsnitsbeskæftigelsen for de 10 pct. boligområder med lavest beskæftigelse i 1988 (X-aksen) og barnets beskæftigelsesgrad i 2013 (y-aksen). Det ses, at de 10 pct. boligområder med lavest beskæftigelse i gennemsnit havde en beskæftigelsesgrad på 67,1 pct. De børn, som boede her i 1988, havde i 2013 en beskæftigelsesgrad på 71,5 pct. Dermed lå deres beskæftigelsesgrad næsten 14 procentpoint lavere end de børn, der voksede op i de 10 pct. af boligområderne med højest beskæftigelse.

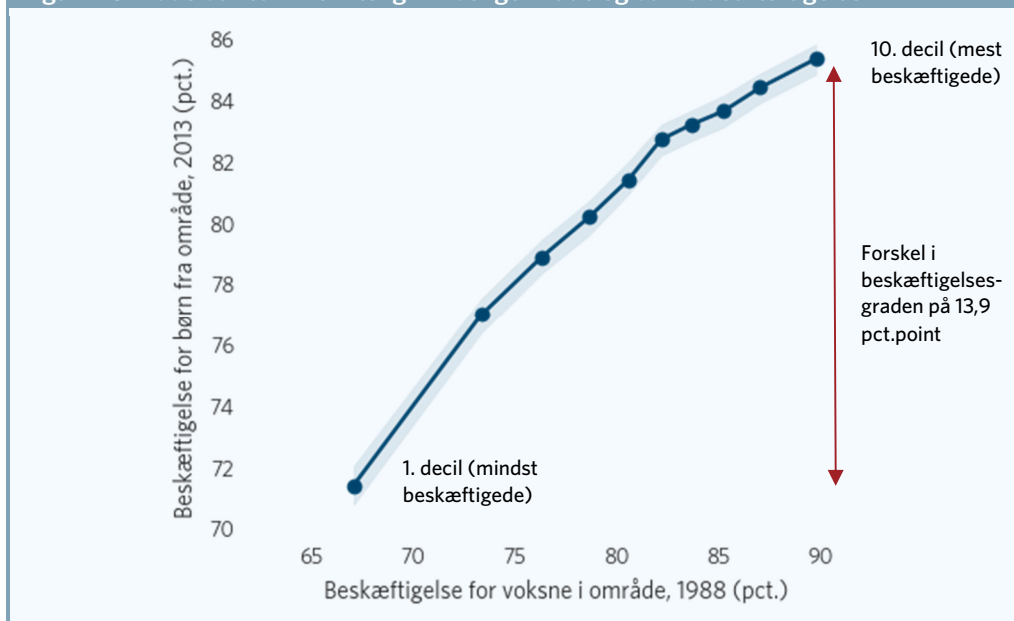
①

Beskæftigelsesgrad lå næsten 14 pct.point lavere blandt børn, der voksede op i de 10 pct. af boligområderne med lavest beskæftigelse

I de 10 pct. boligområder med størst arbejdsmarkedstilknytning var i gennemsnit knap 90 pct. af beboerne i beskæftigelse i 1988. Børnene fra disse boligområder havde en beskæftigelsesgrad på 85,4 pct. i 2013. De konkrete procenter for alle 10 deciler fremgår af tabel 2.

² Se databoks for variabeldefinitioner.

Figur 1. Umiddelbar sammenhæng ml. boligområde og barns beskæftigelse

Anm. Se boks 2 for definitioner af beskæftigelse, indkomst og boligområder. Inden for hver decil af boligområder er gennemsnittet af beskæftigelse for børnene beregnet. Cirklerne markerer gennemsnittet for decilen. Det farvede blå område repræsenterer bootstrappede 95%-konfidensintervaller, udregnet med 1.000 replikationer.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Det bemærkes desuden, at 1. decil (de 10 pct. boligområder med lavest beskæftigelse i 1988) ligger markant under 2. decil (som er de 10 pct. boligområder med næstlavest beskæftigelse i 1988). Omvendt ligger prikkerne på kurven tættere på hinanden i toppen af fordelingen. Det betyder, at der ser ud til at være en stærkere negativ sammenhæng imellem at vokse op i de 10 pct. allerdårligst beskæftigede boligområder, og hvilken beskæftigelsesgrad man selv får som voksen.

①

De 10 pct. boligområder med lavest beskæftigelse, lå markant under de resterende

Tabel 2. Sammenhæng ml. beskæftigelse i boligområde og børns senere beskæftigelse

Befolkningsgruppe (decil)	Beskæftigelse i boligområde, 1988	Beskæftigelse som voksen for dem, der er vokset op i boligområdet, 2013
		Procent
1 decil (mindst beskæftigede)	67,1	71,5
2	73,4	77,1
3	76,3	79,0
4	78,6	80,3
5	80,5	81,5
6	82,2	82,8
7	83,7	83,3
8	85,2	83,7
9	87,0	84,5
10 decil (mest beskæftigede)	89,8	85,4

Anm: Alle tal er gennemsnit. Decilgrænserne er angivet for hhv. beskæftigelse og indkomst. Boligområder ligger ikke nødvendigvis i den samme decil for beskæftigelse og indkomst. Se boks 2 for yderligere information.

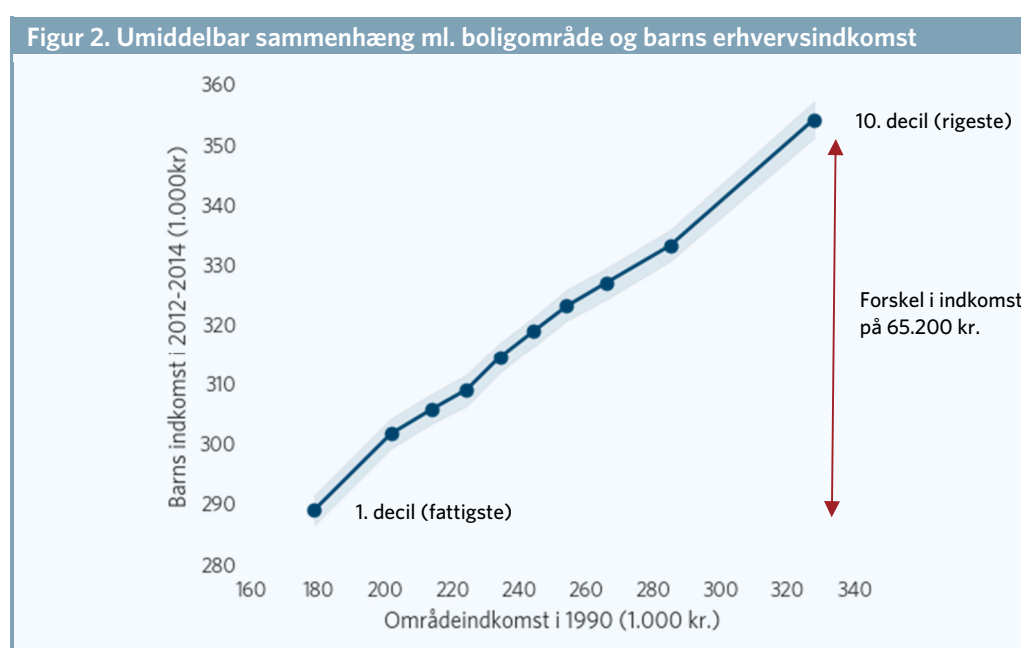
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Det at vokse op i et bestemt boligområde er dog ikke uafhængigt af familiebaggrund. Sammenhængen i figur 1 er derfor også en funktion af, at børn fra udsatte områder tenderer til at have udsatte forældre og vice-versa for velstillede familier. Denne sammenhæng vender vi tilbage til senere i kapitlet.

65.200 kr. til forskel på at vokse op i forskellige boligområder

Ligesom med beskæftigelsesgraden er der en sammenhæng mellem gennemsnitsindkomsten i det boligområde, man vokser op, og ens egen indkomst som voksen. Det kan vi se af figur 2, som viser sammenhængen mellem erhvervsindkomsten i forskellige boligområder, og hvor stor en erhvervsindkomst børnene fra de pågældende områder får som voksen.

① Der er en sammenhæng mellem indkomsten i det boligområde, man vokser op, og ens egen indkomst som voksen

Anm. Se boks 2 for definitioner af beskæftigelse, indkomst og boligområder. Inden for hver decil af boligområder er gennemsnittet af indkomst for børnene beregnet. Cirklerne markerer gennemsnittet for decilen. Det farvede blå område repræsenterer bootstrappede 95%-konfidensintervaller, udregnet med 1.000 replikationer.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Figuren viser en klar positiv sammenhæng mellem gennemsnitsindkomsten i boligområdet og barnets senere indkomst. De børn, som er vokset op blandt de 10 pct. boligområder med lavest erhvervsindkomst, vil i gennemsnit få en erhvervsindkomst på 289.000 kr. om året som voksen. Samtidig vil de børn, som er vokset op blandt de 10 pct. boligområder med højest erhvervsindkomst, i gennemsnit få en erhvervsindkomst på 354.500 kr. om året som voksen. Således er der en årlig forskel på 65.200 kroner mellem personer, der er vokset op i områder med højest og lavest erhvervsindkomst. Dem, der er vokset op i et af de rigeste boligområder tjener altså godt 20 pct. mere om året, end dem, der er vokset op i et af de fattigste boligområder.

① Der er en årlig forskel på 65.200 kroner mellem personer, der er vokset op i områder med højest og lavest erhvervsindkomst

I figur 2 ligger både prikken, der markerer de 10 pct. rigeste boligområder, og prikken, som angiver de 10 pct. fattigste boligområder længere væk fra de øvrige prikker. De børn, der vokser op i de

hhv. rigeste og fattigste områder, får altså en hhv. noget større og noget mindre indkomst som voksen end andre børn. I tabel 3 ses de gennemsnitlige indkomster for alle 10 boligområde-deciler og børnenes gennemsnitlige indkomst som voksne.

Tabel 3. Sammenhæng mellem erhvervsindkomst i boligområde og børns senere

Befolkningsgruppe (decil)	Gennemsnitsindkomst i boligområde, 1990	Indkomst som voksen for dem, der er vokset op i boligområdet, 2012-14
Kroner		
1 decil (fattigste)	178.900	289.300
2	201.700	301.900
3	213.700	306.000
4	224.400	309.300
5	234.300	314.800
6	244.200	319.100
7	254.200	323.400
8	266.100	327.300
9	285.000	333.400
10 decil (rigeste)	327.900	354.500

Anm: Alle tal er gennemsnit. Decilgrænserne er angivet for hhv. beskæftigelse og indkomst. Boligområder ligger ikke nødvendigvis i den samme decil for beskæftigelse og indkomst.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Både familiebaggrund og boligområde spiller ind

Som beskrevet er der en tendens til, at den samme type af familier klumper sig sammen i boligområder. Det betyder, at et barns forældre højst sandsynligt ligner naboerne. Hvis familier med høj indkomst bosætter sig sammen, vil et boligområde med høj gennemsnitsindkomst måske blot afspejle, at forældrene selv har høje indkomster og er ressourcestærke. Spørgsmålet er da, hvor meget af forskellen i indkomst og beskæftigelse der drives direkte af social arv fra forældre til barn, og hvor meget selve boligområdet og naboerne har at sige.

①

I det følgende undersøges, hvor meget selve boligområdet og naboerne betyder

For at analysere betydningen af boligområdet, må vi kontrollere for familieforhold. Det har vi gjort ved at bygge to modeller, én for beskæftigelse og én for indkomst. Indkomstmodellen bruges til at "forudsige" barnets indkomst ud fra forhold som barnets alder, køn, etnicitet samt forældres uddannelse og indkomst. Den forudsagte indkomst trækkes derefter fra den rigtige indkomst. Forskellen mellem den virkelige og den forudsagte indkomst kan tolkes som den uforklarede del af indkomsten. Det er denne del, som vi analyserer i forhold til barnets område.³ Med andre ord har vi forsøgt at fjerne den del af indkomsten, der kan tilskrives familiebaggrund i opvæksten.⁴

①

Via to modeller fjerner vi den del af indkomsten, der kan tilskrives familiebaggrund i opvæksten

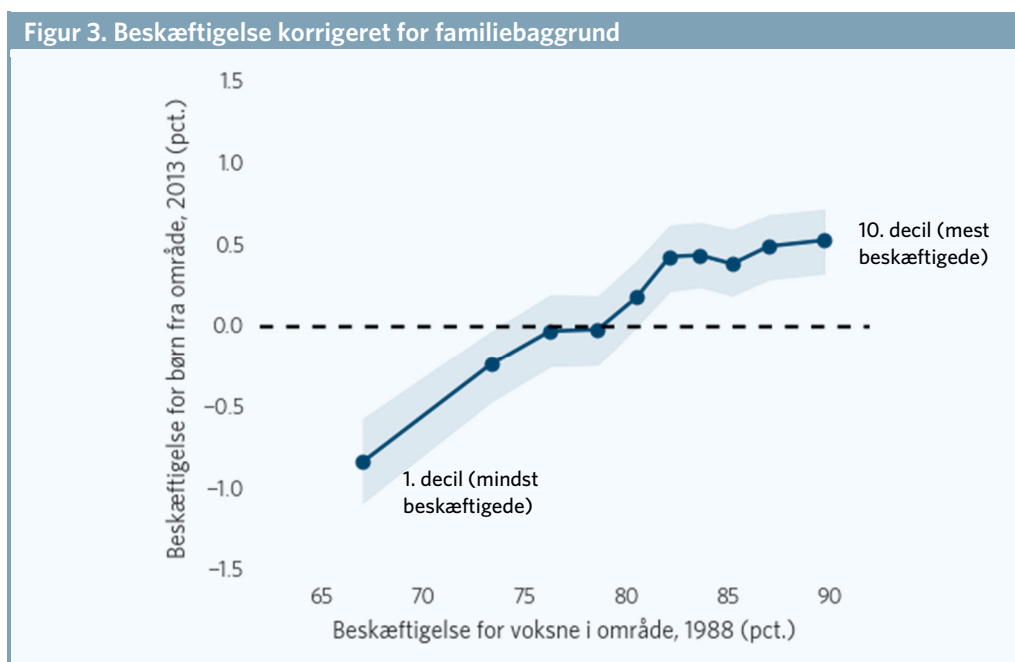
³ Modellen for indkomst er en OLS-model af ln(erhvervsindkomst) med fleksibel variabelspecifikation. Til beskæftigelsesmodellen anvendes en *random forest classifier*. Se boks 2 for nærmere beskrivelse.

⁴ Se boks 2 for en diskussion af den kausale fortolkning ved denne fremgangsmåde.

På samme vis bruger vi modellen for beskæftigelse til at konstruere den forudsagte beskæftigelse fra den reelle beskæftigelse.⁵ Når vi ved hjælp af modellerne korrigerer for familiekarakteristika, er sammenhængen i beskæftigelse og indkomst mellem område og barn ikke længere helt så stejl. Dette er vist i figur 3 og 4.

Figur 3 viser, at hvis man vokser op i de 10 pct. af boligområder med lavest beskæftigelse, har man knap 1 procent lavere beskæftigelse, end hvad modellen ville forvente. Modsat har man knap en halv procent højere beskæftigelse, hvis man vokser op i de 10 procent af boligområder med højest beskæftigelse. Forskellen på at vokse op i de svageste og de stærkeste boligområder er på knap halvanden procentpoint. Det er væsentlig mindre, end den forskel på knap 15 procentpoint, som man umiddelbart observerede i figur 2, hvor der ikke blev taget højde for barnets egen familiebaggrund. Størstedelen af disse 15 procentpoints forskel kan således tilskrives, at børns grundlæggende familiebaggrund varierer fra område til område.⁶

① Størstedelen kan tilskrives, at børns grundlæggende familiebaggrund varierer fra område til område

Anm. Se boks 2 for definitioner af beskæftigelse, indkomst og boligområder. Inden for hver decil af boligområder er gennemsnittet af forskellen på beskæftigelsen og den forventede beskæftigelse beregnet for børnene. Cirklene markerer gennemsnit for decil. Det farvede blå område repræsenterer bootstrappede 95%-konfidensintervaller, udregnet med 1.000 replikationer. Forudsigelsesmodellen reestimeres ikke i bootstrap-proceduren

Kilde: AE pba. Danmarks Statistik

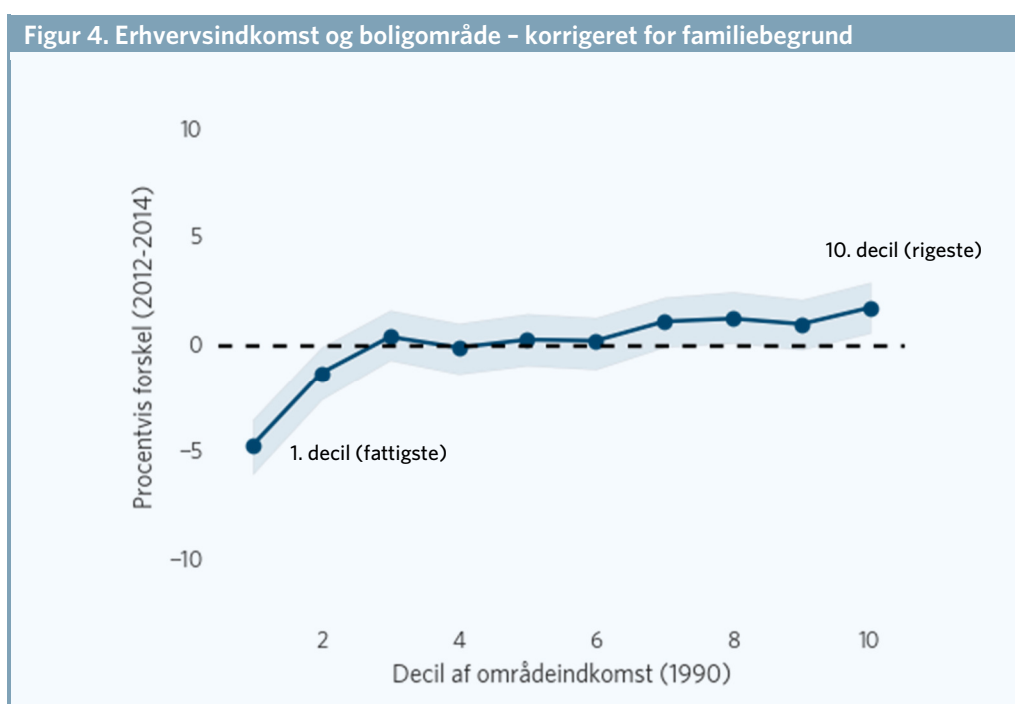
Det er næppe så overraskende, at forældrenes baggrund har større indvirkning på deres børns fremtid end området og naboerne. Hvad der imidlertid er interessant er, at området – selv når man tager højde for forældrenes ressourcer – stadig spiller en væsentlig rolle. Der er altså fortsat en klar

① Forældrenes baggrund har større indvirkning på deres børns fremtid end området og naboerne

⁵ Beskæftigelse er for individet en binær variabel. Man er enten beskæftiget eller ej. Forudsigelsen af beskæftigelsen er en sandsynlighed, og er således bundet mellem nul og et. Når man summer de forudsagte beskæftigelsessandsynligheder for en gruppe af personer får man en forventet beskæftigelsesfrekvens.

sammenhæng mellem beskæftigelsen i det område, hvor børn vokser op, og deres senere arbejdsmarkedstilknytning – selv når man kontrollerer for familiebaggrund.

Et tilsvarende mønster ses for erhvervsindkomster i figur 4. Erhvervsindkomsten for en person, der vokser op i et af de 10 pct. fattigste boligområder, har en erhvervsindkomst, der er 4,7 procent mindre, end modellen forudsiger. En person, der vokser op i et af de 10 pct. rigeste boligområder, har i gennemsnit en erhvervsindkomst, der er 1,8 procent højere, end hvad modellen forudsiger ud fra familiebaggrunden.⁷

Anm. Se boks 2 for definitioner af beskæftigelse, indkomst og boligområder. Inden for hver decil af boligområder er den gennemsnitlige forskel på logaritmen af indkomst og logaritmen af den forventede indkomst for børnene beregnet. Det farvede blå område repræsenterer bootstrappede 95%-konfidensintervaller, udregnet med 1.000 replikationer.

Kilde: AE pba. Danmarks Statistik

Det ses i figur 4, at hvis man hverken er vokset op i de rigeste eller de fattigste boligområder, er der ingen synlig sammenhæng mellem boligområdet og senere erhvervsindkomst. I disse områder er den meget stærke sammenhæng, som vi så tidligere (figur 3) drevet af social arv fra forældrene. Tallene bag figur 3 og 4 kan ses i tabel 4.

①

Hvis man hverken er vokset op i de rigeste eller de fattigste boligområder, er der ingen synlig sammenhæng i forhold til naboer

Sammenfattende må man sige, at der er sammenhæng mellem, hvilket boligområde man er vokset op i, og hvordan man senere klarer sig på arbejdsmarkedet. Særligt hvis man er fra et boligområde, hvor en stor del af beboerne er arbejdsløse eller har lave indkomster. Dem, der vokser op i et udsat boligområde, har typisk lavere beskæftigelse og indkomst end andre. Zoomer man ind på de 10 pct. fattigste boligområder, viser det sig, at der også her er forskel på, hvor godt man klarer sig alt

①

Er man fra et boligområde, hvor en stor del af beboerne er arbejdsløse eller har lave indkomster, er der en sammenhæng i forhold til naboer

⁷ De konkrete procentvise forskelle er følsomme over for modelspecifikation, den funktionelle form har dog vist sig meget robust, med signifikant negative estimater i bunden og signifikant positive resultater i toppen af fordelingen af boligområder.

afhængigt af, om man er blandt de allerdårligst stillede inden for gruppen eller blandt dem, der ligger i toppen af de 10 pct. dårligst stillede. Det fremgår af bilagsfigur 1A og 1B.

Tabel 4. Sammenhæng mellem område og børn, kontrolleret for familiebaggrund

Decil	Beskæftigelse		Erhvervsindkomst	
	Beskæftigelse i boligområde	Beskæftigelse som voksen	Indkomst i boligområde	indkomst som voksen
	(pct)	(Forskel i pct)	1.000 kr.	(Forskel i pct)
1	67,1	-0,8	178,9	-4,7
2	73,4	-0,2	201,7	-1,3
3	76,3	0,0	213,7	0,4
4	78,6	0,0	224,4	-0,1
5	80,5	0,2	234,3	0,3
6	82,2	0,4	244,2	0,2
7	83,7	0,4	254,2	1,1
8	85,2	0,4	266,1	1,3
9	87,0	0,5	285,0	1,0
10	89,8	0,5	327,9	1,8

Anm: Alle tal er gennemsnit. Decilgrænserne er angivet for hhv. beskæftigelse og indkomst. Boligområder ligger ikke nødvendigvis i den samme decil for beskæftigelse og indkomst.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

En opvækst i ghettoen trækker spor ind i voksenlivet

Ud fra modellen, der forudsiger et barns senere indkomst på baggrund af forældrenes økonomiske situation, kan man opstille nogle scenarier for, hvordan en opvækst i forskellige boligområder påvirker barnets senere indkomst i voksenlivet.

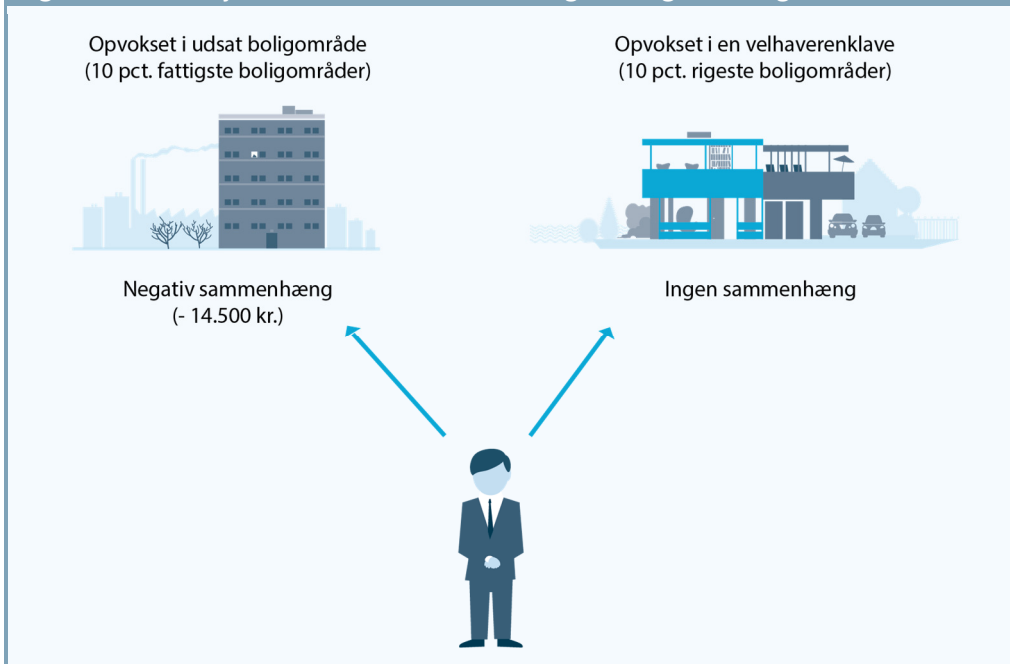
Et barn fra en højindkomstfamilie, som vokser op i et af de 10 pct. fattigste områderne, vil som voksen opleve en erhvervsindkomst på ca. 15.000 kr. mindre

I figur 5 har vi at gøre med et barn, hvis familiebaggrund tilsiger, at det som voksen skulle høre til blandt de 25 pct. med de højeste indkomster i Danmark. Barnet er altså selv fra en højindkomstfamilie. Hvis barnet vokser op i et af de 10 pct. af boligområderne med lavest indkomst, vil hans eller hendes erhvervsindkomst i voksenlivet ligge ca. 15.000 kr. under den forventede indkomst ud fra familiebaggrunden. Hvis barnet omvendt voksede op i et af de 10 pct. af boligområderne med de højeste indkomster (en velhaverenklave), så vil det stort set ikke påvirke den forventede erhvervsindkomst beregnet ud fra familiebaggrunden. For en person fra den rigeste fjerdedel, er der altså en forskel i årslønnen på knap 15.000 kr. på at vokse op i et af rigeste og fattigste boligområder.

⓪

Hvis et barn vokser op i et af de 10 pct. af boligområderne med lavest indkomst, vil erhvervsindkomst i voksenlivet ligge ca. 15.000 kr. lavere

Figur 5. Barn fra højindkomstfamilie – sammenhæng ml. boligområde og erhvervsindkomst

Anm.: Med velstillet hjem menes at man i modellen forventes at have en indkomst blandt de øverste 25 procent. Modellen producerer en logaritme af forventet indkomst. For hver person tages eksponentialfunktionen til denne indkomst og derefter gennemsnittet af alle personer. Derefter ganges den gennemsnitlige procentforskel for denne kvartil på gennemsnittet. Pga. transformationen med eksponentialfunktionen er denne beregning behæftet med større usikkerhed. Se boks 2 for nærmere beskrivelse af model. Kønnen i figuren er valgt rent tilfældigt her. Vi har ikke opdelt modelberegningerne på køn.

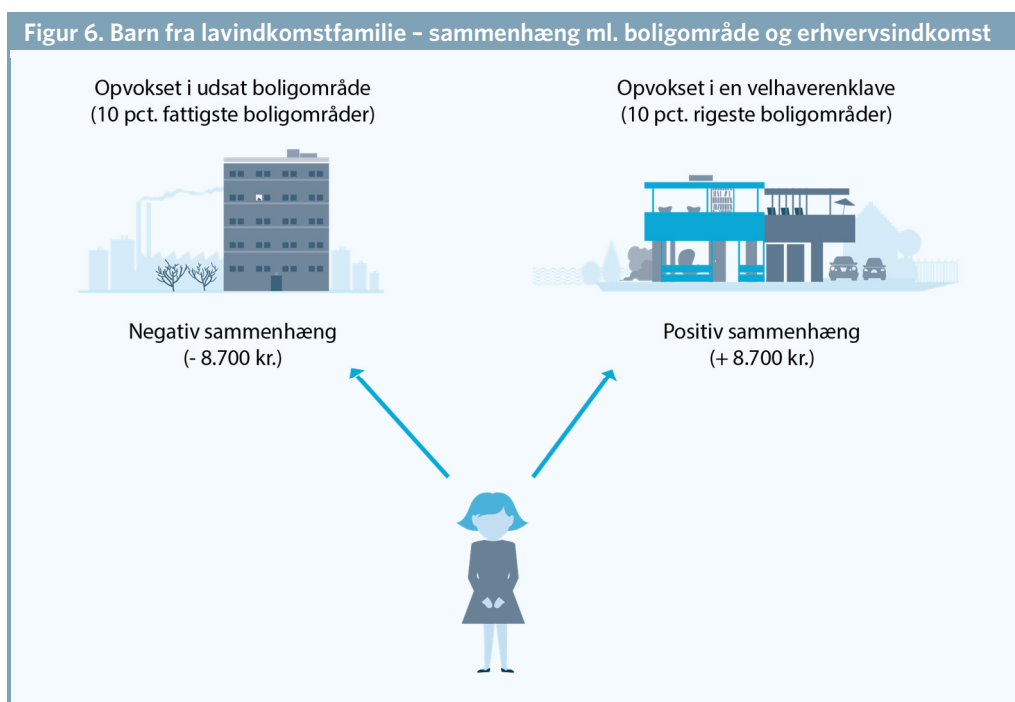
Kilde: AE pba. Danmarks Statistik

I figur 6 har vi at gøre med et barn, hvis familiebaggrund tilsiger, at det som voksen skulle høre til blandt de 25 pct. med de laveste indkomster i Danmark. Barnet er selv fra en lavindkomstfamilie.

Der er en forskel på ca. 17.400 kr. for et barn fra en lavindkomstfamilie på at vokse op i et af de rigeste eller et af de fattigste boligområder

Hvis barnet vokser op i et af de 10 pct. af boligområderne med de lavest indkomster i Danmark, så vil erhvervsindkomsten i voksenlivet ligge 8.700 kr. under den forventede indkomst beregnet ud fra familiebaggrund. Hvis barnet omvendt voksede op i et af de 10 pct. af boligområderne med de højeste indkomster, så vil erhvervsindkomsten som voksen ligge 8.700 kr. over den forventede indkomst.

ⓘ Hvis et barn vokser op i et af de 10 pct. af boligområderne med de højeste indkomster, så vil erhvervsindkomsten som voksen ligge 8.700 kr. højere

Anm.: Med lavindkomstfamilie menes at man i modellen forventes at have en indkomst blandt de nederste 25 procent. Modellen producerer en logaritme af forventet indkomst. For hver person tages eksponentialfunktionen til denne indkomst og derefter gennemsnittet af alle personer. Derefter ganges den gennemsnitlige procentforskel for denne kvartil på gennemsnittet. Pga. transformationen er denne beregning behæftet med større usikkerhed. Se boks 2 for nærmere beskrivelse af model. Kønnen i figuren er valgt rent tilfældigt her. Vi har ikke opdelt modelberegningerne på køn.
Kilde: AE pba. Danmarks Statistik

Samlet kan man altså sige, at det at vokse op i et område med meget lav indkomst er associeret med lavere erhvervsindkomst som voksen uanset familiebaggrund. Denne forskel er statistisk signifikant, uanset hvor i indkomstskalaen man forventes at ligge som voksen beregnet ud fra ens familiebaggrund. For dem, der ud fra familiebaggrunden forventes at få en lav indkomst som voksen, er der desuden en positiv sammenhæng mellem at vokse op i et velstillet område og den fremtidige erhvervsindkomst. Denne sammenhæng genfindes ikke for dem, der allerede ud fra familiebaggrunden forventes at havne i toppen eller i midten af indkomstskalaen som voksen.

① Vokser man op i et område med meget lav indkomst, så bliver erhvervsindkomsten som voksen lavere uanset familiebaggrund

Opdelingen af Danmark skal imødegås

I kapitel 1 så vi, at Danmark de senere år er blevet mere og mere opdelt. De rigeste områder brager derudaf med rekordhøje indkomststigninger, mens de fattigste områder oplever stagnation og nogle endda tilbagegang. Det er en kritisk udvikling – særligt når vi som vist her kan se, at det område, hvor man vokser op, har en betydning for, hvordan man senere klarer sig i livet.

Kommunerne har i dag ret til at kræve op til 25 procent almene boliger i nye boligområder. Det er et krav, man bør efterleve for at tilskynde flere blandede boligområder – og modvirke den aktuelle tendens til, at de rigeste og fattigste samler sig i hver deres boble.

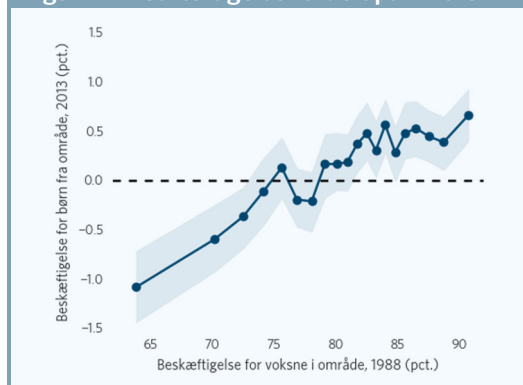
Vi ved, at ressourcestærke elever i en skoleklasse kan trække de svage op. Men hvis klassen domineres af svage elever, udebliver effekten. I dag ser vi en stigende opdeling af skolerne. Der

kommer flere eliteskoler, hvor de velstilledes børn går, og flere skoler, hvor elever fra ressourcetsvage familier samler sig. Det er en skidt udvikling for de børn, som måske ikke får de fremtidsmuligheder, de ellers kunne have fået – og for os som samfund, der går glip af potentielt dygtigere arbejdskraft.

Historisk har Danmark vundet på at være et meget lige land. Vi er et af de rigeste samfund i verden, og et af de samfund, hvor den sociale mobilitet er størst. De tendenser, vi ser nu, peger i den forkerte retning. Der er al grund til at sætte ind på at få vendt skuden. Vi skal bekæmpe den stigende ulighed; vi skal knække den stigende fattigdomskurve, især nedbringe børnefattigdommen, og så skal vi gøre alt, hvad vi kan for at sikre, at børn fra Tingbjerg og Rungsted Kyst får så lige muligheder som muligt for at skabe sig den fremtid, de gerne vil have.

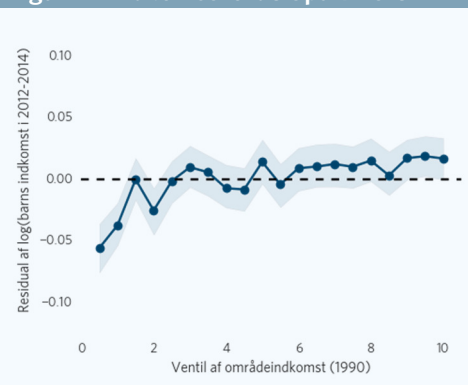
Bilag

Figur 1A. Beskæftigelse fordelt på vintiler

Anm. Se boks 2 for definitioner af beskæftigelse, indkomst og boligområder. Inden for hver vintil af boligområder er gennemsnittet af af forskellen mellem den forventede og den reelle beskæftigelse for børnene beregnet. Cirklerne markerer gennemsnittet i vintil. Det farvede blå område repræsenterer bootstrappede 95%-konfidensintervaller, udregnet med 1.000 replikationer. Forudsigelsesmodellen reestimeres ikke i bootstrap-proceduren
Kilde: AE pba. Danmarks Statistik

Figur 1B. Indkomst fordelt på vintiler

Anm. Se boks 2 for definitioner af beskæftigelse, indkomst og boligområder. Inden for hver vintil af boligområder er den gennemsnitlige forskel på logaritmen af indkomst af den forventede indkomst for børnene beregnet. Det farvede blå område repræsenterer bootstrappede 95%-konfidensintervaller, udregnet med 1.000 replikationer.
Kilde: AE pba. Danmarks Statistik

Boks 2. Metode og data, detaljeret – del 1

Dataafgrænsning

Data baserer sig på befolkningen i 1988. I dette år udvælges børn i alderen 4 til 10 år. For disse børn kendes deres bopæl med varierende præcision, idet Danmarks Statistik kræver at enhver inddeling i små geografiske enheder bør have minimum 100 personer. Dette har AE opfyldt på en måde, således at præcisionen aftager en smule med befolkningstætheden. Inden for hver geografisk underinddeling tildeles de tilhørende personer et koordinat der angiver midten af inddelingen.

Et nabolag defineres som de personer, der ligger i en cirkel med en 800 meter radius rundt om et koordinat. På grund af den varierende geografiske størrelse, er der en smule slør i afstanden. Dette vurderes dog ikke at være et stort problem. Dog frasorteres områder, hvor forholdet mellem beboet areal og arealet af det minimale omkringliggende konvekse område er under 0.4. Bemærk at hvert område vil indeholde andre områder i det radius fra forskellige koordinater vil overlappe.

For voksne, defineret som personer i alderen 20 til 62, registreres deres højeste opnåede uddannelse i 1988 samt deres gennemsnitlige deflaterede erhvervsindkomst i 1987-1989. Beskæftigelsen måles som et gennemsnit af beskæftigelsen i årene 1986-1990. Gennemsnittet af beskæftigelse og indkomst anvendes for at undgå mere eller mindre tilfældige fluktuationer påvirker resultatet. For hvert barn registreres tilsvarende de voksne den gennemsnitlige erhvervsindkomst i perioden 2012-2014. Beskæftigelsen for børn registreres i 2013.

For barnets nabolag beregnes den gennemsnitlige erhvervsindkomst. Områder med færre end ti voksne fjernes. For hver barns område fjernes forældrene fra gennemsnittet af voksne. Hver familie har således deres eget "boligområde", idet forældrene ikke indgår i beregningen. Når der anvendes kvantiler af boligdistrikter, er fordelingen således implicit vægtes ud fra antallet af børn i området.

På grund af log-specifikationen i indkomstmodellen, er det ikke muligt at have observationer med ikke-positive indkomster. Desuden ekskluderes gennemsnitsindkomster på under 1.000 kr., da dette giver en bedre modelspecifikation. Derfor er dette sample anderledes fra samplet anvendt i beskæftigelsessamplet.

Model for indkomst

Til at korrigere for familiebaggrund anvendes multipel lineær regression (OLS). Den afhængige variabel er den naturlige logaritme af barnets erhvervsindkomst. Som uafhængige variable anvendes polynomier af alder, køn, begge forældres uddannelse og indkomst samt interaktioner af disse. Etnicitet indgår som en enkelt dummy variabel. Modellens parametre fremgår af bilagstabel B1. Bemærk at standardfejl ikke er robuste. Dette er uden betydning for resultaterne, da der anvendes bootstrappede standardfejl.

Modellen har vist sig relativt følsom særligt over for fjernelse af små (men ikke nul) indkomster.

Boks 2. Metode og data, detaljeret – del 2

Model for beskæftigelse

For at korrigere fleksibel for familiebaggrund i sandsynligheden for beskæftigelse anvende en *random forest classifier*. Modellen indeholder køn, alder, etnicitet samt forældres beskæftigelse og uddannelse. Denne model trænes med 500 træer på nationalt plan uden hensyntagen til områdevariable. Residualsandsynligheden opnås ved at trække prædiktionsandsynligheden fra den binære beskæftigelsesindikator.

Residualsandsynligheden tages for givet i beregningen af standardfejl, idet det ikke er meningsfyldt at bootstrappe en *random forest classifier*. Dette kan dog påvirke at de bootstrappede standardfejl undervurderes.

Træning af modellen er foretaget med Scikit-learn. Udover antallet af træer er hyperparametre valgt ud fra standardspecifikationen. De enkelte variables betydning for modellen ses i figur B1.

Kausalitet og fortolkning

Resultaterne i analysen er ikke umiddelbart informative om, *hvad* der skaber denne sammenhæng. For at fortolke resultaterne kausalt er det nødvendigt at antage, at der ikke er nogen sammenhæng mellem uobserverede faktorer i barnets familiebaggrund og boligområdet. Et hypotetisk eksempel på et brud på en kunne være følgende. Hvis en familie med lave indkomster går ekstra meget op i deres børns skolegang, vil de måske vælge at bosætte sig i et ressourcestærkt område. Samtidig vil de også gå ekstra meget op i eksempelvis lektielæsning, trivsel og barnets uddannelse. Denne tilgang bidrager også til at børnene klarer sig godt som voksne. Forældrene ville imidlertid have haft samme tilgang, uanset hvor de boede. Men fordi de samtidig har valgt at bosætte sig i et ressourcestærkt område, vil det se ud som om, at området, og altså ikke tilgangen til skolegangen, lektielæsningen mv., har en positiv effekt på børnenes senere liv.

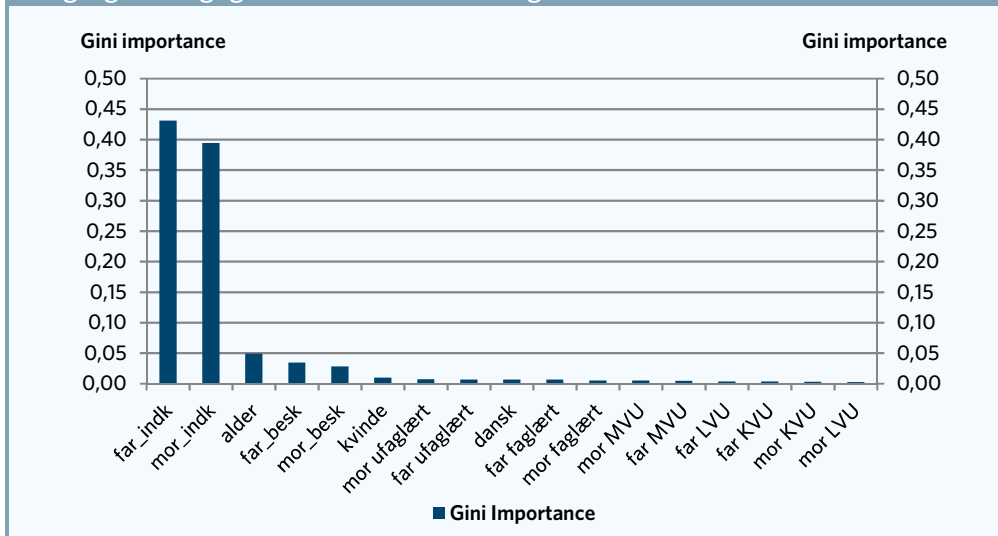
Modsat kan ovenstående også undervurdere betydningen af området. Vi kontrollerer først for familiebaggrund og danner residualen, dvs. forskellen, mellem indkomsten af den forventede indkomst. Når vi derefter analyserer dette residuals sammenhæng til området, har vi således taget den effekt ud, som kan forklares af forældre. Noget af denne effekt kan dog netop være valget af boligområde, som måske er en investering i deres børn, fordi området har en effekt på børnene. Denne effekt vil med den anvendte metode blive tilskrevet forældrene og ikke boligområdet, selvom boligområdet måske er en vigtig kanal for at sikre sine børn en fornuftig fremtid.

Samlet set der altså effekter, der peger i begge retninger. Man kan ikke sige noget om, om overvurderingen udligner undervurderingen. Dertil er usikkerheden for stor. Det er derfor nødvendigt at understrege at ovenstående resultater skal fortolkes med forsigtighed.

Bilagstabel 1. Regressionsmodel for indkomster

Afhængig variabel:	ln(indk)			
	Parameter	SE	T-værdi	p
konstant	12,6998	0,8988	16,1210	0,0000
ln(far_indk)	0,1219	0,0158	1,0800	0,2801
ln(mor_indk)	-0,5385	0,0422	-3,8479	0,0001
alder	0,0616	0,0583	0,2548	0,7989
ln(far_indk)^2	-0,0236	0,0002	-2,0635	0,0391
ln(mor_indk)^2	0,0570	0,0004	3,9147	0,0001
alder^2	0,0067	0,0012	0,1912	0,8484
ln(far_indk)^3	0,0013	0,0000	3,5448	0,0004
ln(mor_indk)^3	-0,0018	0,0000	-3,5721	0,0004
alder^3	-0,0007	0,0000	-0,4039	0,6863
kvinde	-2,2429	2,1811	-1,8065	0,0708
kvinde x ln(far_indk)	0,1975	0,0764	0,8599	0,3898
kvinde x ln(mor_indk)	0,5767	0,0640	3,1087	0,0019
kvinde x alder	0,0987	0,1202	0,2856	0,7752
kvinde x ln(far_indk)^2	-0,0245	0,0007	-1,1035	0,2698
kvinde x ln(mor_indk)^2	-0,0683	0,0007	-3,5290	0,0004
kvinde x alder^2	-0,0163	0,0025	-0,3248	0,7453
kvinde x ln(far_indk)^3	0,0008	0,0000	1,1902	0,2340
kvinde x ln(mor_indk)^3	0,0026	0,0000	3,9093	0,0001
kvinde x alder^3	0,0008	0,0000	0,3530	0,7241
dansk	0,0562	0,0003	3,9334	0,0001
far faglært	0,0694	0,0000	14,2253	0,0000
far KVV	0,0832	0,0001	6,6971	0,0000
far MVU	0,0679	0,0001	9,2951	0,0000
far LVU	0,0568	0,0001	5,9093	0,0000
mor faglært	0,0796	0,0000	16,1384	0,0000
mor KVV	0,1238	0,0001	9,9284	0,0000
mor MVU	0,0614	0,0000	9,6829	0,0000
mor LVU	0,0536	0,0002	3,9222	0,0001
Antal observationer	177.189			
R^2	0,054			
F-test (værdi)	361,33			
F-test (p)	0			

Bilagsfigur 2. Vigtighed af variable i Beskæftigelsesmodel

Udgivet af
AE - Arbejderbevægelsens Erhvervsråd
Reventlovsgade 14, 1. sal
1651 København V.
Telefon: 33 55 77 10
E-mail: ae@ae.dk
www.ae.dk